

IZVJEŠTAJ O FINANSIJSKOJ REVIZIJI

JAVNOG PODUZEĆA "HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE" D.D. MOSTAR

za 2015. godinu

Broj: 06-06/16

Sarajevo, srpanj 2016. godine

SADRŽAJ

I. NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE	1
II. GODIŠNJA FINACIJSKA IZVJEŠĆA	3
Bilanca uspjeha za razdoblje 01.01. – 31.12.2015. godine	3
Bilanca stanja na dan 31.12.2015. godine	5
Izvješće o gotovinskim tijekovima za razdoblje od 01.01. do 31.12.2015. godine	6
Izvješće o promjenama u kapitalu za razdoblje koji završava na dan 31.12.2015.	7
III. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA	8
1. Uvod	8
2. Predmet, cilj i obim revizije	8
3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća	9
4. Sustav internih kontrola i interna revizija	9
5. Plan i izvršenje Plana poslovanja	11
6. Izvršenje plana poslovanja	11
6.1 Prihodi	11
6.1.1 Poslovni prihodi	11
6.1.2 Financijski prihodi	12
6.1.3 Ostali prihodi i dobici	12
6.1.4 Prihodi iz osnova promjena računovodstvenih politika	13
6.2 Rashodi	13
6.2.1 Poslovni rashodi	13
6.2.1.1 Materijalni troškovi	13
6.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja	13
6.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga	16
6.2.1.4 Amortizacija i troškovi rezerviranja	16
6.2.1.5 Nematerijalni troškovi	16
6.2.2 Financijski rashodi	17
6.2.3 Ostali rashodi i gubici	17
6.2.4 Rashodi na temelju usklađivanja imovine	17
6.2.5 Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina	17
6.3 Financijski rezultat	17
7. Stalna i tekuća sredstva, obveze i kapital	18
7.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani	18
7.2 Tekuća sredstva	21
7.2.1 Novac i novčani ekvivalenati	21
7.2.2 Potraživanja i plasmani	22
7.3 Kapital	24
7.4 Obveze	24
7.4.1 Dugoročna razgraničenja i rezerviranja	25
7.4.2 Kratkoročne obveze	25
7.4.2.1 Pasivna vremenska razgraničenja	25
8. Sudski sporovi	26
9. Javne nabave	26
10. Komentar	27
IV. REZIME DANIH PREPORUKA	28

I. NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća za 2015. godinu (Bilance stanja, Bilance uspjeha, Izvješće o promjenama u kapitalu, Izvješće o gotovinskim tijekovima i Posebni podaci o plaćama i broju uposlenih) Javnog poduzeća „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar na dan 31. prosinac 2015. godine i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS). Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, rukovodstvo Društva je odgovorno i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na temelju koji su transakcije i iznosi objavljeni u finansijskim izvješćima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo sukladno etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima usljed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvješća.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvješćima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome da li se sredstva koriste za namjene utvrđene zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

- 1. U okviru ostalih kratkoročnih razgraničenja iskazane su „obračunate subvencije korisnicima“ 14.891.402 KM (od čega se na 2015. godinu odnosi 10.864.464 KM, a na 2014. godinu 4.026.937 KM). Društvo je omogućilo krajnjim korisnicima kupnju uređaja (uglavnom mobilnih aparata) po povoljnijim cijenama, ali pod uvjetom da korisnik potpiše ugovor o korištenju usluga HT mreže na period 12, 18 ili 24 mjeseca. Međutim, troškovi nastali kao razlika prodajne (niže) cijene uređaja i nabavne cijene, razgraničavaju se na period korištenja usluge (12, 18 ili 24**

mjeseca), umjesto da se evidentiraju u momentu nastanka troška, kako nalaže paragraf 78. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finacijskih izvješća. Ovakav način priznavanja troškova ima za posljedicu da su rashodi tekućeg perioda podcijenjeni za 10.864.464 KM, a kratkoročna razgraničenja i finacijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos. Na isti način evidentirani su troškovi mobilnih uređaja u 2014. godini, temeljem čega je ostalo 4.026.937 KM kratkoročnih razgraničenja (točka 7.2.2. Izvješća).

2. Na poziciji plaća i naknada troškova uposlenih nisu evidentirane isplate članovima Upave (izvršnom direktoru za financije i izvršnom direktoru za nepokretnu mrežu) imenovanim od stranog ulagača HT d.d Zagreb, već su naknade za njihov rad evidentirane u okviru neproizvodnih usluga, na temelju ispostavljenih faktura od strane T-HT d.d. Zagreb kao „troškovi za angažiranje stručnjaka T-HT-a Zagreb.“ Ukupan trošak plaća za navedene članove Uprave u 2015. godini iskazan je 180.331 KM. Na ovakav način naknade za plaće navedenim članovima Uprave tretirane su i u ranijim razdobljima, što nije sukladno Zakonu o doprinosima i Zakonu o porezu na dohodak Federacije BiH (točka 6.2.1.2.).

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja stavki opisanih u „Osnovi za izražavanje mišljenja“ finacijska izvješća Javnog poduzeća „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar na dan 31.12.2015. godine, ne prikazuju istinito i fer po svim bitnim pitanjima stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2015. godine, rezultate poslovanja i novčani tijek za godinu koja je završila na taj dan, sukladno Međunarodnim standardima finacijskog izvješćivanja.

Finacijske informacije i transakcije prikazane u finacijskim izvješćima Javnog poduzeća „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar tijekom 2015. godine, nisu bile su u svim materijalno značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

Sarajevo, 28.07.2016. godine

Zamjenik generalnog revizora

Dragan Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dževad Nekić, dipl. oec.

II. GODIŠNJA FINACIJSKA IZVJEŠĆA
JAVNOG PODUZEĆA "HRVATSKE TELEKOMUNIKACIJE" D.D. MOSTAR

Bilanca uspjeha za razdoblje 01.01. – 31.12.2015. godine			
	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna god.
A)	DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
	POSLOVNI PRIHODI I RASHODI		
I	Poslovni prihodi (od 1 do 4)	206.088.910	222.046.773
1	Prihodi od prodaje robe	-	42.512
2	Prihodi od prodaje učinaka	200.828.596	216.877.365
3	Prihodi od aktiviranja ili potrošnje robe i učinaka	56.128	65.660
4	Ostali poslovni prihodi	5.204.186	5.061.236
II	Poslovni rashodi (od 1 do 7)	198.965.167	199.826.561
1	Nabavna vrijednost prodate robe	-	42.844
2	Materijalni troškovi	5.642.689	5.764.466
3	Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	59.130.250	57.193.131
4	Troškovi proizvodnih usluga	53.935.175	53.514.255
5	Amortizacija	61.187.770	63.998.465
6	Troškovi rezerviranja	508.282	1.381.352
7	Nematerijalni troškovi	18.561.001	17.932.048
III	Dobit od poslovnih aktivnosti (I – II)	7.123.743	22.220.212
	FINACIJSKI PRIHODI I RASHODI		
IV	Financijski prihodi (od 1 do 3)	3.910.405	4.189.960
1	Prihodi od kamata	2.099.621	2.499.555
2	Pozitivne tečajne razlike		
3	Ostali financijski prihodi	1.810.784	1.690.405
V	Financijski rashodi (od 1 do 2)	381.557	1.003.651
1	Rashodi kamata	198.643	722.542
2	Negativne kursne razlike	182.914	281.109
VI	Dobit od financijske aktivnosti (IV - V)	3.528.848	3.186.309
VII	Gubitak od financijske aktivnosti (V-IV)		
VIII	Dobit redovne aktivnosti (III + VI - VII)	10.652.591	25.406.521
	OSTALI PRIHODI I RASHODI		
IX	Ostali prihodi i dobici (od 1 do 3)	11.031.429	4.976.277
1	Dobici od prodaje materijala		
2	Naplaćena otpisana potraživanja	2.256.728	2.722.974
3	Otpis obveza, ukinuta rezerviranja i ostali prihodi	8.774.701	2.253.303
X	Ostali rashodi i gubici (od 1 do 4)	19.492.338	21.473.733
1	Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	66.427	178.527
2	Manjkovi	89.290	790.281
3	Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	3.683.814	6.293.712
4	Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi	15.652.807	14.211.213
XI	Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (X - IX)	8.460.909	16.497.456
	PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIV.VRIJEDN.SREDSTAVA		
	Prihodi i rashodi od usklađiv.vrijedn.sredstava		338.838
XII	Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti	96.584	7.897
1	Umanjenje vrijednosti materijalnih stalnih sredstava	86.884	
2	Umanjenje vrijednosti zaliha	7.700	
XIII	Gubitak od usklađenja vrijednosti	96.584	
	Dobit od usklađenja vrijednosti		330.941
1*	Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznčajnih grešaka iz ranijih perioda	628.570	1.286.046
2*	Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznčajnih grešaka iz ranijih perioda	562.887	903.982
	UKUPAN PRIHOD PERIODA (I+IV+IX+XIII*1*)	221.659.314	232.837.895
	UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+X+XII+2*)	219.498.533	223.215.825
XIV	Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	2.160.781	9.622.070
	Porezni rashodi perioda	749.589	1.343.887
XV	Neto dobit neprekinutog poslovanja	1.411.192	8.278.183

	DOBIT ILI GUBITAK OD PREKINUTOG POSLOVANJA		
XVI	Neto dobitak/(gubitak) prekinutog poslovanja	1.411.192	8.278.183
	NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA		
XVII	Neto dobitak perioda (XV – XVI)	1.411.192	8.278.183
B)	OSTALA SVEOBUHvatNA DOBIT ILI GUBITAK		
	Ukupno neto ostala sveobuhvatna dobit perioda		

Direktor-Predsjednik Uprave
Vilim Primorac

Bilanca stanja na dan 31.12.2015. godine		
Pozicija	Neto iznos tekuće godine	prethodne godine
A K T I V A		
A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	343.089.830	334.325.622
Nematerijalna sredstva	56.083.635	67.509.022
Nekretnine, postrojenja i oprema	260.496.059	266.617.781
Dugoročni financijski plasmani	80.971	98.819
Druga dugoročna potraživanja	26.429.165	100.000
B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA		
C) TEKUĆA SREDSTVA	69.312.271	92.008.644
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	761.076	798.217
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani	68.551.195	91.210.427
D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA		
E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA		
POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)	412.402.101	426.334.266
Izvanbilančna evidencija - vanbilančna aktiva	85.709.686	80.428.866
UKUPNO AKTIVA	498.111.787	506.763.132
P A S I V A		
A) KAPITAL	337.828.610	336.417.418
Osnovni kapital	315.863.250	315.863.250
Rezerve	12.275.985	12.275.985
Neraspoređena dobit	9.689.375	8.278.183
B) DUGOROČNA REZERVIRANJA	7.230.741	7.791.186
C) DUGOROČNE OBVEZE	2.724.607	2.598.764
D) ODLOŽENE POREZNE OBVEZE		
E) KRATKOROČNE OBVEZE	21.240.230	39.376.237
Kratkoročne financijske obveze	179.848	8.365.620
Obveze iz poslovanja	13.012.212	18.758.623
Obveze po osnovu plaća, naknada i ost.prim.uposlenih	5.670.740	4.663.699
Druge obveze	790.268	6.108.904
Obveze za PDV	1.445.699	1.271.987
Obveze za ostale poreze i druge dažbine	141.463	207.404
Obveze za porez na dobit		
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	43.377.913	40.150.661
G) ODLOŽENE POREZNE OBVEZE		
POSLOVNA PASIVA	412.402.101	426.334.266
Izvanbilančna evidencija - vanbilančna pasiva	85.709.688	80.428.866
UKUPNO PASIVA	498.111.787	506.763.132

Direktor-Predsjednik Uprave
Vilim Primorac

Izvešće o gotovinskim tijekovima za razdoblje od 01.01. do 31.12.2015. godine				
(INDIREKTNA METODA)				
	O p i s	Oznaka	IZNOS Tekuća godina	IZNOS Prethodna godina
	A. GOTOVINSKI TIJEKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
1	Neto dobit (gubitak) za period		1.411.193	8.278.183
	Usklađenje za:			
2	Amortizacija/vrijednost usklađivanja nematerijalnih sredstava	+	17.705.928	17.103.554
3	Gubici/(dobici) od otuđenja nematerijalnih sredstava	+(-)		
4	Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	+	43.568.725	46.902.809
5	Gubici (dobici) od otuđenja materijalnih sredstava	+(-)	193.874	537.648
6	Usklađivanje iz osnova dugoročnih finansijskih sredstava	+(-)		
7	Nerealizovani rashodi (prihodi) od tečajnih razlika	+(-)	182.915	281.109
8	Ostala usklađivanja za negotovinske stavke i gotovinski tijekovi koji se odnose na ulagačke i finansijske aktivnosti	+(-)	224.768	(334.294)
9	Ukupno (2 do 8)		61.876.210	64.490.826
10	Smanjenje (povećanje) zaliha	+(-)	37.142	274.113
11	Smanjenje (povećanje) potraživanja od prodaje	+(-)	(6.399.711)	4.653.529
12	Smanjenje (povećanje) drugih potraživanja	+(-)	37.245.027	(18.834.186)
13	Smanjenje (povećanje) aktivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	(824.387)	(1.711.166)
14	Povećanje (smanjenje) obveza prema dobavljačima	+(-)	(11.722.027)	(5.989.498)
14	Povećanje (smanjenje) drugih obveza	+(-)	2.127.354	1.913.737
16	Povećanje (smanjenje) pasivnih vremenskih razgraničenja	+(-)	5.986.992	2.759.740
17	Ukupno (10 do 16)		26.450.390	(16.933.731)
18	Neto gotovinski tijek od poslovnih aktivnosti (1+9+17)		89.737.793	55.835.278
	B. GOTOVINSKI TIJEKOVI IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
19	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (20 do 25)		840.798	138.530
20	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+		
21	Prilivi iz osnova prodaje dionica	+		
22	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	139.161	120.147
23	Prilivi iz osnova kamata	+	683.788	
24	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+		
25	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	17.849	18.383
26	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (27 do 30)		70.448.094	33.224.719
27	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-		
28	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-		
29	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	44.018.929	33.224.719
30	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	26.429.165	
31	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (19-26)		69.607.296	33.086.189
32	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (26-19)			
	C. GOTOVINSKI TIJEKOVI IZ FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI			
33	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (34 do 36)			
34	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+		
35	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita	+		
36	Prilivi iz osnova kratkoročnih kredita	+		
37	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (35 do 38)		13.380.242	21.421.701
38	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	2.823.934	4.728.235
39	Odlivi iz osnova finansijskog lizinga	-		47.241
40	Odlivi iz osnova isplaćenih dividendi	-	5.020.941	10.778.735
41	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obveza	-	5.535.367	5.867.490
42	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (33-37)			
43	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (37-33)		13.380.242	21.421.701
44	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (18+31+42)		89.737.793	55.835.278
45	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (18+32+43)		82.987.538	54.507.890
46	F. NETO PRILIV GOTOVINE (44-45)		6.750.255	1.327.388
47	G. NETO ODLIV GOTOVINE (45-44)			
48	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		3.017.368	1.971.089
49	I. Pozitivne tečajne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	214.264	72.034
50	J. Negativne tečajne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	(397.179)	353.143
51	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (48+46-47+49-50)		10.379.066	3.017.368

Direktor-Predsjednik Uprave
Vilim Primorac

Izvešće o promjenama u kapitalu za razdoblje koji završava na dan 31.12.2015.
Naziv:

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Reval. rezerve (MRS 16, MRS 21 MRS 38)	Ost. rezerve	Akumulir. nerasp. dobit/ nepokriv. gubitak	UKUPNI KAPITAL (2+3+4+5)
1	2	3	4	5	6
1. Stanje na dan 31.12.2013. g.	315.863.250	-	9.387.701	14.441.423	339.692.374
2. Efekti promjena u račun.politikama	-	-	-	-	.
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	.
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2013., odn. 01.01.2014. g.	315.863.250	-	9.387.701	14.441.423	339.692.374
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-
6. Nerealizovani dobiti/gubici po osn. finansijskih sred.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
7. Tečajne razlike nastale prevođenj. fin.izvješća u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
8. Neto dobit (gubitak) iskazan.u bilanci uspjeha.	-	-	-	8.278.183	8.278.183
9. Neto dobiti/gubici priznati.dir.u kapitalu	-	-	-	.	-
10. Objavljene dividende i drugi oblici rasp.i pokriće gubitka	-	-	(2.888.284)	2.888.284	-
11. Emisija dion.kapitala i drugi obl.poveć.ili smanj. osn.kapitala	-	-	-	(11.553.139)	(11.553.139)
12. Stanje na dan 31.12.2014.godine	315.863.250	-	12.275.985	8.278.183	336.417.418
13. Efekti promjena u rač.politikama	-	-	-	-	-
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2014., odn., 01.01.2015. g.	315.863.250	-	12.275.985	8.278.183	336.417.418
16. Efekti reval.materij.i nem.sredst.	-	-	-	-	-
17. Nerealizovani dobiti/gubici po osn.fin.sreds.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
18. Tečajne razlike nastale prevođenj. fin.izvješća u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
19. Neto dobit (gubitak) iskazan.u bilanci uspjeha.	-	-	-	1.411.192	1.411.192
20. Neto dobiti/gubici priznati u kapit.	-	-	8.278.183	8.278.183	-
21. Objavljene divid.i drugi oblici raspodj.dobiti i pokriće gubitka	-	-	8.278.183	8.278.183	-
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici poveć.ili smanjenja osnovnog kapitala	-	-	-	-	-
23. Stanje na dan 31.12.2015.godine	315.863.250	-	12.275.985	9.689.375	337.828.610

Direktor-Predsjednik Uprave
Vilim Primorac

Uprava Društva je pripremila finansijska izvješća i 18.02.2016. godine donijela Odluku o utvrđivanju finansijskih izvješća za 2015. godinu. Nadzorni odbor društva donio je 08.06.2016. godine Odluku o usvajanju Izvješća o poslovanju Društva za 2015. godinu, do okončanja revizije Izvješće o godišnjem poslovanju nije razmatrala Skupština.

U Zabilješkama uz finansijska izvješća dana je izjava da su finansijska izvješća pripremljena sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima, dok se izvješćivanje vrši sukladno Međunarodnim standardima finansijskog izvješćivanja (MSFI).

III. IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINACIJSKIH IZVJEŠĆA

1. Uvod

Javno poduzeće „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar (u daljem tekstu: Društvo) je gospodarski subjekt koji samostalno obavlja djelatnost od 03.01.2003. godine, nakon reorganizacije ranijeg jedinstvenog poduzeća „Hrvatske pošte i telekomunikacije“ Mostar i njegove podjele na JP „Hrvatske pošte“ d.o.o. Mostar i JP „Hrvatske telekomunikacije“ d.o.o. Mostar. Poduzeće je upisano u registar Županijskog suda u Mostaru pod brojem registarskog uloška 1-10868, po Rješenju istog suda, broj: Tt-971/02.

Osnivači poduzeća su Federacija BiH, Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb (u daljem tekstu – HT d.d. Zagreb) i Hrvatska pošta d.d. Zagreb. Osnivačka prava u ime Federacije BiH vrši Vlada Federacije BiH, putem Federalnog ministarstva prometa i komunikacija.

Početak 2003. godine okončana je djelimična privatizacija kojom je 10 % državnog kapitala privatizirano putem javne ponude dionica. Sve do 2009. godine, poduzeće je bilo organizirano kao društvo sa ograničenom odgovornošću. Skupština Društva je na sjednici održanoj dana 01.04.2009. godine donijela Odluku o promjeni oblika i usklađivanju statusa sa Zakonom o gospodarskim društvima, kojom se pravni subjekt preoblikuje u dioničko društvo. Rješenjem Općinskog suda u Mostaru, broj: Tt-O-319/09, od 08.06.2009. godine, izvršeno je povećanje temeljnog kapitala, izmjena oblika organiziranja, punog i skraćenog naziva firme.

Novi naziv pravnog subjekta je: Javno poduzeće „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar.

Skraćeni naziv je: JP HT d.d. Mostar

Osnovna djelatnost Društva je pružanje telekomunikacijskih usluga na tržištu radi sticanja dobiti i jedno je od tri telekom operatera u Bosni i Hercegovini. Pored pružanja telekomunikacijskih usluga mobilne, Društvo pruža i usluge fiksne telefonije, internet usluge, HOME.TV usluge i vrši prijenos podataka na lokalnoj, državnoj i međunarodnoj razini. Društvo ima složenu organizaciju i organizirano je u dvije glavne funkcionalne strukture, korporativne jedinice i direkcije, koje čine po dvije organizacione jedinice:

- Korporativna jedinica predsjednika Uprave,
 - Korporativna jedinica za financije,
 - Direkcija za nepokretnu mrežu i
 - Direkcija za pokretnu mrežu,
- u okviru kojih egzistiraju niži organizacioni dijelovi, sektori i odjeli.

Sjedište Društva je u Mostaru, ulica Kneza Branimira b.b.

Na dan 31.12.2015. godine, Društvo je imalo 1.413 uposlenika, od čega 1.326 u stalnom radnom odnosu i 87 na određeno vrijeme.

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su finacijska izvješća Društva za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finacijska izvješća pripremljena u svakom značajnom pogledu sukladno važećoj zakonskoj regulativi i primjenjivim okvirom finacijskog izvješćivanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioci primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlašćenja, ocjenu finacijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sustav internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finacijskim izvješćima.

Obzirom da je revizija obavljena na temelju uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške nisu otkrivene.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima revizije u studenom 2015. godine i svibnju 2016. godine.

3. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvješća

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH od 2003. godine povremeno provodi revizije finansijskih izvješća predmetnog klijenta. Prethodno provedenom revizijom za 2013. godinu dano je pozitivno mišljenje. Društvo je postupilo sukladno članku 16. stav 3. Zakona o reviziji institucija u Federaciji BiH, odnosno, obavijestilo Ured za reviziju o poduzetim aktivnostima na realizaciji danih preporuka u cilju prevazilaženja nepravilnosti identificiranim u revizijskom izvješću za 2013. godinu.

U okviru izvršene finansijske revizije za 2015. godinu izvršena je i provjera postupanja po preporukama danim u prethodnim revizijama. Na temelju navedenog konstatirano je:

Društvo je **postupilo** po danim preporukama koje se odnosi na:

- *analizu unaprijed plaćenih troškovi nabave materijala i zatvaranje starih potraživanja.*
- *usuglašavanje stanja obveza na dan 31. prosinac tekuće godine,*
- *priznavanje troškova, investicija i obveza u momentu stvaranja istih.*

Društvo je **djelomično postupilo** po preporukama koje se odnose na:

- *evidentiranje prihoda u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose,*
- *poduzimanja aktivnosti u cilju racionalizacije i smanjenja svih vrsta troškova poslovanja,*
- *preispitivanje investicija u tijeku,*
- *prećenje procedura upravljanja potraživanjima,*

Društvo **nije postupilo** po danim preporukama koje se odnosi na:

- *poduzimanju aktivnosti na konačnom međusobnom usklađivanju donesenih akata i njihovom usuglašavanju sa važećom zakonskom regulativom,*
- *dosljedno poštivanje Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, kao i provedbenih propisa, posebice u dijelu popunjavanja računovodstvenih iskaza,*
- *preispitivanje članka 113. Pravilnika o računovodstvenim politikama.*

Reviziju finansijskih izvješća za 2015. godinu obavio je vanjski revizor KMPG B-H d.o.o. Sarajevo. Dano je mišljenje s rezervom.

4. Sustav internih kontrola i interna revizija

Izvršena je procjena funkcioniranja sustava internih kontrola na temelju provedene revizije određenih procesa poslovanja, kako bi se procijenila točnost i pouzdanost podataka na kojima se temelje finansijska izvješća i sukladnost istih sa važećim i drugim propisima. Odgovornost za uspostavu sustava internih kontrola je na Upravi Društva, a temelj funkcioniranja istog je postojanje odgovarajućeg kontrolnog okruženja, kontrolnih aktivnosti i adekvatne procjene rizika poslovnih procesa. Polazni temelj za uspostavljanje kontrolnog okruženja je usvajanje adekvatne organizacione strukture i donošenje kvalitetnih internih akata.

Društvo je uspostavilo organizaciju i organizovalo organe sukladno Zakonu o gospodarskim društvima i Zakonu o javnim poduzećima u FBiH, te donijelo potrebne akte i usvojilo važnija pravila i procedure. Organizacija Društva utvrđena je Statutom, a detaljno razrađena Pravilnikom o radu, kojim je uređena organizacija, unutarnji ustroj i sistematizacija poslova i radnih mjesta i plaće, dodaci i naknade plaća. Međutim, pojedini akti još uvijek nisu usklađeni sa važećim propisima, niti su međusobno usuglašeni.

Najznačajniji akt, Statut Društva nije usklađen sa odredbama članka 264. Zakona o tržištu vrijednosnih papira, shodno nalogu Komisije za vrijednosne papire u Federaciji BiH, u dijelu koji se odnosi na prodaju vrijednosnih papira u procesu privatizacije. Naime, u članku 12. Statuta i dalje stoji da se u slučaju bilo kojeg prijenosa ili prodaje dionica ne primjenjuju odredbe navedenog članka zakona, već da pravo prvokupa nad dionicama Federacije BiH ima HT d.d Zagreb, što nije sukladno naprijed navedenom Zakonu.

Kolektivni ugovor za područje telekomunikacija u Federaciji BiH iz 2006. godine nije usuglašen sa Zakonom o porezu na dohodak iz 2008. godine, u dijelu koji se odnosi na bruto satnicu. Shodno tome, ni odluka o visini bruto satnice za obračun plaća uposlenika nije usuglašena sa navedenim Kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu. Naime, Društvo i dalje primjenjuje bruto satnicu u iznosu od 5,60 KM, utvrđenu skladno Zakonom o porezu na dohodak i njegovim provedbenim aktom, dok je ista, prema granskom kolektivnom ugovoru i važećem pravilniku 5,88 KM, o čemu je detaljnije obrazloženo u točkama 6.2.1.1. i 6.1.3. Izvješća.

U Prilogu III Pravilnika o radu – Sistematizacija poslova i radnih mjesta, samo su sistematizirana radna mjesta, ali nije utvrđen broj izvršilaca, što otvara mogućnost netransparentnog upošljavanja. Početkom godine u Društvu je bilo 1.403 uposlenika. Tijekom 2015. godine primljeno je 39, a radni odnos je prestao za 111 uposlenika. Na dan 31.12.2015. godine u Društvu je bilo 1.413 uposlenika, od čega u ranom odnosu na neodređeno vrijeme 1.326, a na određeno vrijeme 87 uposlenika.

Iako je Društvo donijelo značajan broj internih akata kojima su uređene procedure i postupanja uposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka, uočeni su slijedeći propusti: troškovi i obveze nisu priznati u momentu nastanka i računovodstveno evidentirani kako nalažu Međunarodni računovodstveni standardi, Društvo ne posjeduje dokaze o vlasništvu i pravu raspolaganja nad svim nekretninama, investicije u tijeku realiziraju se sporo, planiranje poslovanja i planiranje nabavki ne provodi se na propisani način, u Bilješkama uz financijska izvješća nisu data dodatna pojašnjenja i sve potrebne informacije njihovim korisnicima.

Tijekom 2014. i 2015. godine Odjel za internu reviziju djelovao je u specifičnim uvjetima zbog neimenovanja Nadzornog Odbora u određenom periodu, samim tim neimenovanja i Odbora za reviziju te Direktora Odjela za internu reviziju. Odboru za reviziju mandat je istekao 11.11.2013. godine. Nadzorni Odbor je 25.08.2014. godine raspisao Natječaj za odabir članova novog Odbora za reviziju, dakle nakon više od devet mjeseci po isteku mandata ranijeg Odbora za reviziju, isti je poništen i 22.06.2015. godine objavljen je novi natječaj. Nakon obavljene natječajne procedure Odbor za reviziju imenovan je dana 24.08.2015. godine. Direktor Odjela za internu reviziju izabran u studenom 2015. godine.

Zbog navedenog, za 2015. godinu nije rađena Studija rizika, niti Plan rada Odjela. Isti je razmatrao mjesečna izvješća o nabavama, te novousvojene Pravilnike: Pravilnik za upravljanjem učinkom i razvoj, Pravilnik o nagrađivanju uposlenih prema učinku, Pravilnik za postupanje u slučaju kontinuirano loših radnih rezultata uposlenika i Pravilnik o nabavama. U listopadu i studenom 2015. godine obavljene su revizije određenog broja nabava provedenih u 2015. godini.

Uprava je pripremila financijska izvješća i odobrila njihovo izdavanje. Međutim, kao i u prethodnim godinama, u Bilješkama uz financijska izvješća nisu dana dodatna pojašnjenja i sve potrebne informacije njihovim korisnicima, sukladno zahtjevima iz standarda kao i člana 28. Zakona o računovodstvu i reviziji.

Iz naprijed navedenog proizilazi da i pored značajnog broja donesenih akata i usvojenih procedura, sustav internih kontrola nije uspostavljen u mjeri da osigura razumno uvjerenje da su postignuti postavljeni osnovni ciljevi poslovanja, a prije svih efikasno upravljanje, uspješno poslovanje i adekvatna zaštita imovine.

Izvršiti usklađivanje donesenih akata i njihovo usuglašavanje sa važećom zakonskom regulativom.

Dosljedno poštivati Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, kao i njegove provedbene propise, a posebice u dijelu popunjavanja računovodstvenih iskaza.

5. Plan i izvršenje Plana poslovanja

Blagovremeno je sačinjen Prijedlog trogodišnjeg plana poslovanja za period 2015.-2017. godina, koji je Uprava Društva, uslijed promjena menagmenta, sačinila tek 10.12.2015. godine. Nadzorni odbor ga je usvojio 08.04.2016. godine, nakon čega je prosljeđen Skupštini na usvajanje.

Društvo je donijelo Smjernice procesa planiranja, kojim su regulirana osnovna pitanja, međutim nisu propisani rokovi donošenja plana.

Planirani su i ostvareni sljedeći pokazatelji:

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2014. god.	Plan za 2015. god.	Ostvareno u 2015. god.	Indeks (5/3)	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6	7
I	Prihodi	232.837.895	223.143.877	221.659.314	95	99
II	Rashodi	223.215.825	222.737.485	219.498.533	98	98
III	Dobit prije poreza (I-II)	9.622.070	406.392	2.160.781	22	532

U 2015. godini iskazan je ukupan prihod 221.659.314 KM, što je u odnosu na Plan manje za 1.484.686 KM, a u odnosu na prethodnu godinu za 11.178.581 KM. Smanjenje ukupnog prihoda posljedica je smanjenja prodaje robe i učinaka na domaćem i inozemnom tržištu.

Ostvareni rashodi u 2015. godini iskazani su 219.498.533 KM, što je u odnosu na Plan manje za 3.238.952 KM, a u odnosu na prethodnu godinu za 3.717.292 KM. Smanjenje rashoda uglavnom je rezultat smanjenja kamata po dospjelim kreditima.

U 2015. godini iskazan je financijski rezultat (dobit) 2.160.781 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji je za 7.461.289KM, što je najvećim dijelom posljedica smanjenja prihoda.

Uprava Društva prati izvršenje Plana poslovanja temeljem mjesečnih, kvartalnih, polugodišnjih i godišnjih izvješća, te izvještava Vladu Federacije BiH putem resornog ministarstva o realizaciji plana i programa sukladno Zakonu o javnim poduzećima u Federaciji BiH.

Uprava Društva je dana 07.06.2016. godine usvojila Izvješće o godišnjem poslovanju za 2015. godinu, a Nadzorni odbor 08.06.2016.godine. Do okončanja revizije Izvješće o godišnjem poslovanju nije razmatrala Skupština.

Uprava Društva treba pripremiti i inicirati blagovremeno donošenje trogodišnjeg plana poslovanja koji predstavlja osnovu poslovnih aktivnosti.

6. Izvršenje plana poslovanja

6.1 Prihodi

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su kako slijedi:

	01.01. - 31.12.2015.	01.01. - 31.12.2014.
PRIHODI	221.659.314	232.837.895
Poslovni prihodi	206.088.910	222.046.773
Financijski prihodi	3.910.405	4.189.960
Prihodi od usklađivanja vrijednosti	-	338.838
Ostali prihodi i dobici	11.031.429	4.976.277
Prihodi iz osnova promjene računov.politika	628.570	1.286.046

Prihodi se priznaju po fer vrijednostima u visini obračunatih isporuka proisteklih iz redovitih aktivnosti Društva i u visini dobitaka proisteklih iz drugih aktivnosti Društva.

6.1.1 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi su prihodi od prodaje učinaka na domaćem tržištu, prodaje učinaka na stranom tržištu, prihodi aktiviranja ili potrošnje učinaka i ostali poslovni prihodi. Ostvareni su 206.088.910 KM i u

ukupnim prihodima učestvuju sa 92,9 %. U odnosu na prethodnu godinu manji su za 15.957.863 KM ili 7,2 %. Pad poslovnih prihoda je zbog pada prihoda zakupa (22,6 %), fiksne telefonije (13,7 %), interkonekcije (9,9 %), kao i prihoda mobilne mreže: postpaid usluga (7,0 %) i prepaid hej usluge (7,2 %). Značajnije povećanje prihoda ostvareno je od prihoda IPTV-a (26,5 %).

Prihodi od prodaje učinaka na domaćem tržištu iskazani 170.526.487 KM su prihodi od prodaje usluga pravnim i fizičkim licima na domaćem tržištu. Društvo vrši usluge fiksne i mobilne telefonije, a prihodi se evidentiraju po svakoj vrsti usluge (pristupna taksa, pretplata, priključak, dodatne usluge, iznajmljivanje opreme za ADSL, usluge pre-paid mreže - e bonovi, usluge post-paid mreže-SMS billing, usluge post-paid mreže-ostalo billing itd.)

Prihodi od prodaje učinaka na stranom tržištu iskazani 30.302.109 KM su prihodi od usluge prometa za pravna lica na stranom tržištu, roaming, interkonekcija inozemstvo, sms distribucija, itd. Na ovoj poziciji evidentiran je i procijenjeni prihod sa međunarodnim operaterima sa kojima nije izvršeno međusobno usaglašenje na dan 31.12.2015. godine.

Ostali poslovni prihodi iskazani su 5.204.186 KM i najznačajniji su prihodi od najamnina 4.558.243 KM i prihodi od donacija 629.329 KM. Prihodi od najamnina ostvaruju se temeljem potpisanih ugovora o iznajmljivanju, a prihodi od donacija ostvaruju se u visini obračunate amortizacije na donirana sredstva tijekom obračunskog razdoblja.

6.1.2 Financijski prihodi

Financijski prihodi iskazani su 3.910.405 KM i odnose se na proviziju za komisionu prodaju 1.519.477 KM, prihod od zatezних kamata 1.024.030 KM, kamate na oročena sredstva 683.788 KM, pozitivne tečajne razlike 214.265 KM i cassa sconto od dobavljača 181.846 KM.

6.1.3 Ostali prihodi i dobici

Ostali prihodi i dobici iskazani su 11.031.429 KM i odnose se na prihode od ukidanja rezerviranja 7.835.597 KM, naplate ispravljenih potraživanja 2.256.727 KM, takse 366.654 KM, porodične naknade 212.934 KM, naplate štete osiguranja 196.732 KM i ostali prihodi 162.785 KM.

Ukinuta rezerviranja u visini od 7.835.597 KM u najvećem dijelu od 7.244.079 KM odnose se na prihod od ukidanja rezerviranja za sudske sporove, a 581.018 KM na ukidanje rezerviranja po MRS 19 temeljem procjene aktuara za jubilarne nagrade 383.787 KM, otpremnine 168.718 KM i neiskorišteni godišnji odmor 28.5153 KM.

Prihod od ukidanja rezerviranja za sudske sporove od 7.237.719 KM je ukidanje rezerviranja za razlike u bruto satnici.

Protiv Društva se duži period vode sporovi u svezi visine bruto satnice. Prema Kolektivnom ugovoru za područje telekomunikacija u Federaciji BiH iz 2006. godine visina bruto satnice utvrđena je u iznosu od 5,88 KM, a Društvo od lipnja 2009. godine primjenjuje bruto satnicu u iznosu od 5,60 KM, utvrđenu sukladno Zakonu o porezu na dohodak iz 2008. godine. Uprava stoji na stanovištu da nema zakonskog osnova da isplaćuje bruto satnicu iz članka 43. granskog Kolektivnog ugovora. Stoga se 27.03.2014. godine, obratila predsjedniku Županijskog suda sa molbom da postavi zahtjev za ocjenu ustavnosti spornih članova granskog kolektivnog ugovora i njihove usklađenosti sa Zakonom o porezu na dohodak i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doprinosima, o čemu još uvijek nije odlučeno. Krajem 2011. godine u Društvo su počele pristizati pojedinačne tužbe zaposlenika vezano za radne sporove proistekle iz Kolektivnog ugovora za područje telekomunikacija u Federaciji BiH, (bruto satnica), Odjel za kadrovsku administraciju zaprimio je 1707 pojedinačnih tužbi. **Zaključno sa 31.12.2015. godine po navedenim predmetima donijeto je 622 nepravomoćnih presuda u korist Društava (odbijeni tužbeni zahtjevi tužitelja-zaposlenika) i iste su na Županijskom sudu Mostar po žalbi tužitelja.** Anagažirani odvjetnici su 23.3.2015. godine i 21.05.2015. godine izvijestili Upravu Društva da je procjena ishoda sporova 100% u korist Društva.

Kako je Društvo vršilo rezerviranje razlike između bruto satnice utvrđene odlukom iz 2009. godine i bruto satnice definirane Kolektivnim ugovorom, temeljem navedenih procjena odvjetnika, ukinuto je rezerviranje za ove sporove u pomenutom iznosu.

6.1.4 Prihodi iz osnova promjena računovodstvenih politika

Prihodi iz osnova promjena računovodstvenih politika iskazani su 628.570 KM. Najznačajniji su naknadno utvrđeni prihodi iz ranijih godina od 627.913 KM. **Navedeno se u dijelu od 306.463 KM odnosi na zatvaranje ukalkuliranja iz prethodne godine, a dio na kredit note iz 2014. godine primljene u januaru 2015. godine.** Naknadno utvrđeni prihodi iz prethodnih godina koji se odnose na zatvaranje više ukalkuliranih obveza i kredit note za roaming promet su 321.450 KM.

Prihode evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, sukladno točkama 22. i 92. Okvira za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvješća.

6.2 Rashodi

U financijskim izvješćima iskazani su rashodi 219.498.533 KM, a njihova struktura je slijedeća:

	01.01.-31.12.2015.	01.01.- 31.12.2014
RASHODI	219.498.533	223.215.824
Poslovni rashodi:	198.965.167	199.826.561
Nabavna vrijednost prodane robe	0	42.844
Materijalni troškovi	5.642.689	5.764.466
Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja	59.130.250	57.193.131
Troškovi proizvodnih usluga	53.935.175	53.514.255
Amortizacija	61.187.770	63.998.465
Troškovi rezerviranja	508.282	1.381.352
Nematerijalni troškovi	18.561.001	17.932.048
Financijski rashodi	381.557	1.003.651
Ostali rashodi i gubici	19.492.338	21.473.733
Rashodi na temelju usklađivanja vrijednosti imovine	96.584	7.897
Rashodi iz osnova promjene račun. politika i ispravki neznačajnih grešaka	562.887	903.982

6.2.1 Poslovni rashodi

Poslovni rashodi iskazani su 198.965.167 KM, a čine ih: materijalni troškovi 5.642.689 KM, troškovi plaća i ostalih osobnih primanja uposlenih 59.130.250 KM, troškovi proizvodnih usluga 53.935.175 KM, amortizacija 61.187.770 KM, troškovi rezerviranja 508.282 KM i nematerijalni troškovi 18.561.001 KM.

6.2.1.1 Materijalni troškovi

Materijalni troškovi iskazani su 5.642.689 KM, a najznačajniji su: utrošak SIM kartica, prepaid materijala (bonovi i start paketi, SIM za testiranje) 595.411 KM, utrošene sirovine i materijal za uredske prostorije 212.340 KM, utrošena električna energija 3.672.299 KM, utrošeno gorivo, lož ulje i ostala goriva 923.927 KM, troškovi sitnog inventara u administraciji i troškovi službene odjeće i obuće 188.767 KM.

6.2.1.2 Troškovi plaća i ostalih osobnih primanja

U okviru poslovnih rashoda značajni su izdaci za plaće i naknade plaća, a njihova struktura je:

Troškovi plaća i ostalih primanja uposlenih	59.130.250
Troškovi plaća i naknada plaća uposlenih	50.275.146
Troškovi službenih putovanja uposlenih	387.665
Troškovi ostalih primanja i naknada prava uposlenih	8.108.202
Troškovi naknada članovima odbora, komisija i sl.	209.767
Troškovi naknada ostalim fizičkim licima	149.470

Troškovi plaća i ostalih primanja uposlenih iskazani su 59.130.250 KM. U okviru istih najveći su troškovi plaća i naknada plaća uposlenih 50.275.146 KM, a čine ih: neto plaće, sve vrste doprinosa, porez na dohodak, naknade plaća za vrijeme godišnjeg odmora i ostale naknade koje se plaćaju sukladno usvojenim aktima.

Obračun plaća i naknada vrši se na osnovu pojedinačnih ugovora o radu, sukladno važećim zakonskim propisima i aktima Društva, Kolektivnim ugovorom za područje telekomunikacija u FBiH i Pravilnikom o radu. Prilogom broj IV Pravilnika o radu-Plaće, dodaci i naknade plaće i ostale naknade u poduzeću na jedinstven način su regulirane plaće uposlenika, osnovna i najniža bruto plaća (satnica), koeficijenti po grupama složenosti poslova, dodaci na plaću, naknade plaća, dodatna primanja i naknade koje terete troškove poslovanja.

Osnovna bruto plaća uposlenika je proizvod bruto satnice, mjesečnog fonda radnih sati i odgovarajućeg, pojedinačnog koeficijenta složenosti poslova koje uposlenik obavlja.

Društvo je kao i u prethodnim godinama primjenjivalo osnovicu za obračun osnovne plaće bruto satnicu u iznosu 5,60 donesenu nakon stupanja na snagu Zakona o porezu na dohodak, shodno propisanoj proceduri. Iako je Kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu iz listopada 2010. godine utvrđena bruto satnica u iznosu od 5,88 KM, Društvo je kao i prethodnih godina primjenjivalo bruto satnicu u iznosu od 5,60 KM satnicu, čime se nastavila neusuglašenost sa Kolektivnim ugovorom i Pravilnikom o radu kojima je propisano da bruto satnica ne može biti manja od 5,88 KM.

Plaće i naknade plaća predsjednika i članova Uprave obračunavaju se i isplaćuju sukladno Zakonu o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija u FBiH i javnim poduzećima u većinskom vlasništvu FBiH, aktima Društva i ugovora o angažmanu, na koje je suglasnost dalo resorno ministarstvo. Osnovna neto plaća predsjednika Uprave iznosi 4,9, a izvršnog direktora 4,5 prosječnih mjesečnih neto plaća isplaćenih u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku, uvećana za materijalna prava po osnovu minulog rada.

U 2015. godini najviša neto plaća isplaćena je 5.009 KM, a najniža 763 KM, dok je prosječna neto plaća na nivou Društva iznosila 1.544 KM.

Na pozicije plaća i naknada troškova uposlenih nisu evidentirane isplate članovima Uprave, imenovanim po prijedlogu HT d.d. Zagreb, već su naknade za njihov rad teretile druge pozicije troškova poslovanja.

Pravilnikom o postupku odabira kandidata i načinu imenovanja članova Uprave JP HT d.d. Mostar definirano je da članovi Uprave, izvršni direktor za financije i izvršni direktor za nepokretnu mrežu ne moraju biti državljani BiH, sukladno Sporazumu o javnom poduzeću u skladu sa programom pripajanja HT Mobilne d.o.o. HT-u d.o.o. Mostar sklopljenog između većinskih vlasnika javnog poduzeća, Vlade FBiH i T-HT Zagreb od 26.10.2006. godine. Međutim, navedenim Sporazumom definirano je samo da navedene članove Uprave predlaže T-HT d.d. Zagreb, uz suglasnost Vlade FBiH, a nije izričito navedeno da isti ne moraju biti državljani BiH. Prebivalište navedenih članova Uprave je u Republici Hrvatskoj i isti su u radnom odnosu u T-HT d.d. Zagreb. Također, sukladno Pravilniku o radu sa članovima Uprave sklapa se Ugovor o međusobnim pravima i obvezama. Predmetnim Ugovorima za navedene članove Uprave definirano je da isti imaju pravo na mjesečnu naknadu na ime plaće u visini 4,5 prosječne mjesečne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca, a mjesečna naknada na ime plaće isplaćivat će se sukladno Sporazumu o visini naknade troškova stručnjaka HT-a Zagreb upućenih u JP HT d.d. Mostar, dok istim nije regulirano tko isplaćuje članovima Uprave naknadu na ime plaće, odnosno tko podmiruje pripadajuće poreze i doprinose.

Naknade za rad ovih članova Uprave na ime plaća, kao i pripadajuće poreze i doprinose u cijelosti podmiruje T-HT d.d. Zagreb u Republici Hrvatskoj. HT d.d. Mostar vrši obračun naknada na ime plaće za pomenute članove Uprave samo za potrebe kalkulacije ovih troškova (evidentira trošak neproizvodnih usluga i priznaje ukalkulirane obveze po osnovu ovih troškova, a obračun tretira kao Ugovor o djelu) i informira T-HT d.d. Zagreb. Na osnovu tako dobivenih informacija T-HT d.d. Zagreb ispostavlja mjesečne fakture JP HT d.d. Mostar u kojima fakturira citiramo: „naknada troškova za angažiranje stručnjaka HT-a Zagreb HT-u Mostar“. JP HT d.d. Mostar nakon primitka fakture zatvara ukalkulirane obveze po osnovu ovih troškova i priznaje obveze prema dobavljačima. **Dakle, po osnovu ostvarenog rada članova Uprave iz**

RH u FBiH, JP HT d.d. Mostar ne isplaćuje nikakve naknade istima, niti plaća pripadajuće poreze i doprinose u FBiH. Prethodno navedeno postupanje HT-a Mostar regulirano je čl.6. Ugovora o strateškoj suradnji potpisanog između T-HT d.d. Zagreb i HT d.d. Mostar od 14.01.2008. godine, kao i pojedinačnim sporazumima o visini naknade troškova stručnjaka HT-a Zagreb upućenih u JP HT d.d. Mostar. Ukupan trošak plaća za članove Uprave iz RH za 2015. godinu iznosio je 180.331 KM.

U svezi navedenoga, skrećemo pažnju i na činjenicu da su do 20.08.2015. godine, odnosno do stupanja na snagu novog Zakona o radu, a imajući u vidu sveukupnost propisa (prije svega Zakon o radu, Zakon o gospodarskim društvima, Uredba o uvjetima koje je poduzeće ili druga pravna osoba dužno da ispunjava glede broja zaposlenih) članovi Uprave mogli obavljati poslovodnu funkciju samo u radnom odnosu, što implicira pripadajuće naknade na ime plaće ostvarene u FBiH, poreze i doprinose.

Na isti način vršen je obračun plaća predstavnicima T-HT d.d. Zagreb i u prethodnim godinama. Ovdje treba napomenuti da su članovi Uprave, predstavnici stranog kapitala, izabrani na navedene funkcije na temelju provedenog natječaja što znači da su bili u obvezi prekinuti ranije zasnovan radni odnos kod prethodnog poslodavca.

U okviru troškova plaća i ostalih osobnih primanja iskazane su i isplate ostalih naknada uposlenima koje su isplaćene iznad neoporezivog iznosa u ukupnom iznosu od 4.451.909 KM. Najveći dio odnosi se na oporezive otpremnine 1.597.504 KM, oporezive sporazumne otpremnine 961.997 KM, jubilarne nagrade 489.305 KM oporeziva davanja u naturi (ADSL) 374.691 KM, oporezivi dio regresa 213.765 KM, bolest i smrt uposlenih 152.222 KM, rođenje djeteta 150.785 KM.

U okviru ostalih primanja, naknada i materijalnih prava uposlenih naknade za topli obrok iskazane su 4.951.348 KM, naknade za troškove prevoza na posao i sa posla 529.332 KM, regres-neoporezivo 1.339.678 KM, izdaci za otpremnine prilikom odlaska u mirovinu 601.209 KM, izdaci za jubilarne nagrade-neoporezivo 207.268 KM, novčane pomoći u slučaju smrti uposlenika ili člana njegove obitelji 203.136 KM, novčana pomoć u slučaju teže bolesti 216.927 KM, te troškovi stručnog obrazovanja 59.127 KM.

Navedene naknade isplaćuju se sukladno Pravilniku o radu, Kolektivnim ugovorom za područje telekomunikacija u FBiH i pojedinačno donesenim odlukama Uprave Društva.

Naknade za topli obrok obračunavaju se i isplaćuju na osnovu evidencije o prisustvu na radu i utvrđenog dnevnog iznosa naknade u visini od 2% prosječne mjesečne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH, prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku.

Obračun i isplate naknade za prijevoz na posao i sa posla vrši se prema Pravilniku o radu, kojim je regulirano da uposleniku kojem je mjesto prebivališta udaljeno od mjesta rada najmanje 2 km ima pravo na naknadu troškova prijevoza na posao i sa posla u visini mjesečne karte gradskog, prigradskog ili međugradskog prometa, o čemu prilažu odgovarajuće dokaze.

Sukladno Pravilniku o radu uposleniku pripada regres za korištenje godišnjeg odmora u visini od 70% ostvarene prosječne plaće svih zaposlenih u Društvu, u mjesecu koji prethodi isplati regresa. Regres za godišnji odmor obračunat je i isplaćen temeljem Odluke Uprave Društva o visini i načinu isplate regresa za godišnji odmor za 2015. godinu u iznosu od 994 KM po uposleniku koji su ostvarili pravo na isti. Isplata regresa izvršena je uz plaću za ožujak 2015. godine.

Novčane pomoći u slučaju teže bolesti uposlenika i članova uže obitelji regulirano je Pravilnikom o isplati jednokratne novčane pomoći za slučaj teške bolesti uposlenika i članova uže obitelji na osnovu podnesenog zahtjeva.

Naknade za rođenje djeteta, kao i prigodni darovi djeci povodom blagdana regulirane su Pravilnikom o radu i važećim Kolektivnim ugovorom. Isplaćuju se na osnovu podnesenog zahtjeva i odluke o isplati jednokratne pomoći.

Izdaci za jubilarne i druge nagrade i izdaci za otpremnine prilikom odlaska u mirovinu i sporazumne otpremnine isplaćuju se sukladno Pravilniku o radu, važećim Kolektivnim ugovorom i pojedinačno donesenim rješenjima ili odlukama Uprave društva. U 2015. godini pravo na mirovinu ostvarila su 62 djelatnika.

Troškovi naknada članovima odbora, komisija i sl. odnose se na isplate članovima Nadzornog odbora 191.782 KM, naknade članovima Odbora za reviziju 16.758 KM i naknade članovima Skupštine Društva 1.227 KM, te pripadajući porezi na dohodak i doprinosi.

Obračun naknada predsjedniku i članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju vrši se sukladno zakonskim propisima, Prethodnim suglasnostima federalnog ministra prometa i komunikacija, Odluka o imenovanjima, Odlukama o utvrđivanju mjesečnih naknada i ugovorima o angažiranju. U Društvu su u 2015. godini održane dvije sjednice Skupštine Društva na kojima je prisustvovao i predstavnik državnog kapitala, koji po svakoj sjednici ima pravo na isplatu po 500 KM na osnovu dane suglasnosti Resornog ministarstva.

Troškovi naknada ostalim fizičkim licima iskazani 149.470 KM odnose se na isplate po osnovu: ugovora o djelu 4.787 KM, ugovora o privremenim i povremenim poslovima 142.323 KM i naknade volonterima 2.360 KM. Ugovori o privremenim i povremenim poslovima odnose se najvećim dijelom na naknade za anketiranje i promoviranje, te održavanje čistoće.

Troškovi službenih putovanja uposlenih iskazani su 387.666 KM, a čine ih: dnevnice za službena putovanja u zemlji 185.023 KM i inozemstvu 61.621 KM, putni troškovi i noćenje u zemlji 70.835 KM i inozemstvu 42.300 KM, te uporaba osobnog automobila u poslovne svrhe 27.886 KM. Društvo je Pravilnikom o radu utvrdilo politike naknada troškova za službena putovanja.

Naknade na ime plaća za ostvareni rad članova Uprave, predstavnika stranog kapitala u FBiH, kao i pripadajuće poreze i doprinose, obračunavati i isplaćivati sukladno Zakonu o doprinosima i Zakonu o porezu na dohodak Federacije BiH.

6.2.1.3 Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga iskazani su 53.935.175 KM, a sastoje se od: troškova usluga izrade i dorade učinaka 31.440.160 KM, troškova usluga održavanja 9.409.022 KM, troškova zakupa 8.814.347 KM, troškova reklame i sponzorstva 3.932.277 KM, troškova transportnih usluga 222.398 KM, troškova ostalih usluga 85.083 KM, te troškova sajмова 31.886 KM.

Troškovi usluga izrade i dorade učinaka odnose se najvećim dijelom na troškove interkonekcije tuzemstvo i inozemstvo, troškovi roaming usluga, troškovi SMS usluga i sl.

Troškovi usluga održavanja iskazani su 9.409.022 KM, a najvećim dijelom se odnose na održavanje mrežne infrastrukture i sustava napajanja, održavanje informatičke opreme i programa GSM i UMTS Siemens, ADSL i ostale opreme, održavanje IT aplikacija i sustava, održavanje messaging sustava i sl.

Troškovi zakupa iskazani su 8.814.347 KM. U okviru istih najveći dio se odnosi na: zakupnine poslovnih prostora od pravnih i fizičkih osoba 4.697.639 KM, zakup zemljišta 1.767.965 KM, te zakup infrastrukture kapaciteta 2.225.643 KM.

Troškovi reklame i sponzorstva iskazani su 3.932.277 KM. U okviru ovih troškova najznačajniji je zakup medijskog prostora 2.256.067 KM, sponzorstva 794.420 KM i izrada kreativnih rješenja 423.945 KM.

Za navedene usluge zaključeni su ugovori sukladno provedenim postupcima.

6.2.1.4 Amortizacija i troškovi rezerviranja

Troškovi amortizacije iskazani su 61.187.769 KM. Obračun se vrši linearnom metodom sa svrhom potpune amortizacije materijalne i nematerijalne imovine tijekom procijenjenog vijeka trajanja, sukladno usvojenim politikama (točka 7.1).

Troškovi rezerviranja iskazani su 508.282 KM, a odnose se na rezerviranja za sudske sporove po osnovu razlike plaće i ostali sudski sporovi.

6.2.1.5 Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi iskazani su 18.561.001 KM, a čine ih: troškovi članskih doprinosa i sl.obaveza 6.393.600 KM, troškovi poreza, naknada, taksi i dr. dadžbina na teret pravnih osoba 4.801.675 KM, troškovi poštanskih i telekomunikacijskih usluga 3.247.580 KM, troškovi neproizvodnih usluga 2.382.837 KM, ostali nematerijalni troškovi 699.985 KM, troškovi premija osiguranja 538.505 KM, troškovi reprezentacije 256.123 KM, troškovi platnog prometa 240.697 KM.

U okviru troškova članskih doprinosa i sličnih obveza najznačajnije su naknade državnim agencijama za: korištenje frekvencije GSM-a 3.013.534 KM, korištenje bloka brojeva GSM-a 1.105.500 KM, korištenje frekvencije UMTS 1.000.000 KM, godišnja naknada za upravljanje i monitoring 400.000 KM sukladno ugovorima.

Troškovi poštanskih i telekomunikacijskih usluga najvećim dijelom se odnose na troškove distribucije računa putem pošte 2.436.855 KM i troškove printanja računa 612.352 KM.

Od troškova neproizvodnih usluga najznačajniji su: odvjetničke usluge za radne sporove 1.351.347 KM, troškovi čuvanja i nadzora TK objekata 345.486 KM, TSA Sporazumi 180.330 KM i komunalne usluge 150.865 KM sukladno potpisanim Ugovorima.

Troškovi reprezentacije iskazani su 256.123 KM, a regulirani su Pravilnikom o reprezentaciji i korištenju poslovnih kartica. Najznačajnije troškove reprezentacije čine: reklamni materijal i roba 79.958 KM, ugostiteljske i druge vanjske usluge 74.000 KM, goodwill 58.971 KM, te isplate za Master Card 22.060 KM.

6.2.2 Financijski rashodi

Financijski rashodi iskazani 381.557 KM, a odnose se na kamate po UTMS licenci za GSM operatera, kamate po kreditima banaka u zemlji, ostalim robnim kreditima, te negativne tečajne razlike.

6.2.3 Ostali rashodi i gubici

Ostali rashodi i gubici iskazani 19.492.338 KM, a odnose se na: rashode i gubitke na zalihama materijala i robe i ostali rashodi 15.652.807 KM, rashode na temelju ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja 3.683.814 KM, te utvrđeni manjkovi 89.290 KM i gubici od prodaje i rashodovanja osnovne imovine 66.427 KM po redovnom godišnjem popisu.

Rashodi i gubici na zalihama materijala i robe i ostali rashodi najvećim dijelom se odnose na trošak sufinanciranja korisnika (razliku između nabavne i prodajne cijene) komisione robe 15.146.569 KM, raspoređen na rashod sukladno ugovorima potpisanim sa korisnicima (točka 7.2.2.).

Rashodi po osnovu ispravka vrijednosti i otpisa potraživanja najvećim dijelom odnose se na ispravku i otpis potraživanja od kupaca mobilna 2.480.768 KM i ispravku i otpis potraživanja od kupaca fiksna 916.102 KM.

6.2.4 Rashodi na temelju usklađivanja imovine

Rashodi na temelju usklađivanja vrijednosti sredstava iskazani 96.584 KM odnose se na rashode nastali vrijednosnim usklađenjem stalnih sredstava, svođenjem na fer tržišnu vrijednost sredstava sukladno MRS 36 Umanjenje imovine.

6.2.5 Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina

Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki grešaka iz ranijih godina iskazani su 562.887 KM, najvećim dijelom se odnose na naknadno utvrđene troškove iz prethodnih godina, koji nisu knjiženi u pripadajućem obračunskom periodu, niti su za iste izvršena rezerviranja i zatvaranje manje ukalkuliranih obveza po kreditnim notama za roaming promet.

6.3 Financijski rezultat

Društvo je u financijskim izvješćima u 2015. godini iskazalo financijski rezultat (bruto dobit) 2.167.781 KM (neto dobit 1.411.192 KM), što je u odnosu na prethodnu godinu manji je za 7.461.289KM.

Ostvareni lošiji rezultati poslovanja Društva u 2015. godini posljedica su pada prihoda od usluga. Dobit od poslovnih aktivnosti od 7.123.743 KM, u odnosu dobit prethodne godine od 22.220.212 KM, manja je za 68 %. Iskazani pozitivni financijski rezultat dijelom je posljedica porasta ostalih prihoda od raspuštanje rezerviranja za sudske sporove u visini 7.244.079 KM.

Iako su ukupni rashodi razdoblja smanjeni za 1,7 %, u strukturi poslovnih rashoda na primanja uposlenih odnosi se jedna trećina. Smatramo da Društvo još uvijek nije u potpunosti iskoristilo sve raspoložive mogućnosti racionaliziranja troškova poslovanja. Kao i u ranijim izvješćima, ističemo da postoji

mogućnost smanjenja troškova u dijelu isplata naknada po svim osnovama, a temeljem racionalizacije ličnih primanja i svih vrsta naknada iz Kolektivnog ugovora kojim su utvrđena prava uposlenih neprimjerena općim uvjetima privređivanja u Federaciji i BiH.

Pored direktnog uticaja ovih troškova na finansijski rezultat, isti imaju uticaj i po poreznim propisima, jer je za troškove ličnih primanja uposlenih koji su isplaćeni iznad iznosa koji je oslobođen oporezivanja, porezna osnovica uvećana za 4.739.599 KM, što znači dodatnu poreznu obvezu za Društvo od 473.959 KM.

Još jednom ukazujemo da će postojeća prava uposlenika, ukoliko se novim Kolektivnim ugovorom ne svedu u realne okvire, u narednom periodu značajno opterećivati poslovanje.

Kao i prethodnih godina, na rezultate poslovanja u 2015. godini u značajnoj mjeri uticalo je okruženje i tržišni uslovi. Liberalizacija tržišta telekomunikacija imala je direktnog uticaja i na povećanje konkurentnosti, a samim tim i pad cijena svih vrsta usluga. Prema podacima Regulatorne agencije za komunikacije na tržištu Bosne i Hercegovine, pored tri licencirana operatora telekomunikacijskih usluga, posluje 68 davaoca internet usluga, 80 mrežnih operatora i 13 operatora za pružanje fiksnih javnih telefonskih usluga. Povećani angažman na prilagođavanju suvremenim trendovima komunikacije kao i iznalaženje i uvođenje novih usluga, stvorilo bi preduvjete za uspješno poslovanje iz osnovne djelatnosti Društva.

7. Stalna i tekuća sredstva, obveze i kapital

7.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Na datum bilance knjigovodstvena vrijednost stalnih sredstava i dugoročnih plasmana iskazana je:

	31.12.2015.	31.12.2014.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	343.089.830	334.326.622
Nematerijalna sredstva	56.083.635	67.509.022
Nekretnine, postrojenja i oprema	260.496.059	266.617.781
Dugoročni finansijski plasmani	80.971	98.819
Dugoročna potraživanja	26.429.165	100.000

Stalna sredstva iskazuju se po trošku nabave umanjeno za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja. Stopa otpisanosti stalnih sredstava je 66 %. Nematerijalna sredstva otpisana su 71%, a nekretnine, postrojenja i oprema 65 %.

Nematerijalna imovina iskazana je 56.083.635KM i odnosi se na:

- **licence** su iskazane 38.837.575 KM i najznačajnija su nematerijalna sredstva. Odnose se na GSM i UMTS dozvole dobivene u ranijem periodu. Shodno zahtjevima iz MRS 38 – Nematerijalna sredstva i MRS 39 – Finansijski instrumenti: priznavanje i mjerenje, dobivene dozvole iskazuju se po diskontovanoj vrijednosti.

- **Računalni programi** iskazani su 6.156.407 KM i predstavljaju prava na korištenje softvera. Ulaganja u softver u 2015. godini iznosi 886.970 KM i odnosi se na SOEM sustav 102.285 KM, LI salu 224.920 KM, IPTV 183.095 KM i ostalo 376.669 KM.

- **Ostala nematerijalna sredstva** iskazana su 11.089.654 KM i sastoje se od ostalih licenci i prava 10.481.073 KM, dugoročnih IPTV prava 407.379 KM, ulaganja u tuđa sredstva 168.855 KM i projektne dokumentacije 32.347 KM. U 2015. godini nabavljene su licence za standardizaciju informacijskih usluga 2.909.621 KM, licence za sigurnost 1.025.472 KM, IPTV licence 334.321 KM i ostala IPTV prava 685.587 KM.

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazane su 260.496.060KM sa slijedećom strukturom:

Opis	Zemljišta	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema.	Alati, pog i kan.nam.	Transp. sredstva	Mat. u pripremi i ostala mat.sr.	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
Nabavna vrijednost							

na dan 31.12.2014.	1.557.397	56.493.681	571.822.905	36.887.446	8.199.715	26.583.909	701.545.052
- direktna povećanja u 2015.						37.689.120	37.689.120
- prijenos sa pripreme	60.526	178.753	34.832.444	2.477.145	510.089	(38.058.958)	
- reklasif.sa konta na konto	(23.420)	23.420	78.853				78.853
- otuđenje i rashodovanje		0	(2.066.119)	(1.248.899)	(851.310)	(56.731)	(4.223.059)
na dan 31.12.2015.	1.594.503	56.695.854	604.668.084	38.115.692	7.858.493	26.157.340,58	735.089.967
Akumulirana amortizacija							
na dan 31.12.2014.		20.959.087	378.337.157	29.442.353	5.919.513		434.658.109
Vrijed. usklađ.31.12.2014.g.						269.162	269.162
- amortizacija		1.076.625	38.599.864	3.122.928	682.425		43.481.841
- vrijednosno usklađenje					22.625	64.259	86.884
- reklasif.sa konta na konto			29.585				29.585
- otuđenje i rashodovanje			(1.892.409)	(1.221.505)	(817.760)		(3.931.674)
na dan 31.12.2015.		22.035.712	415.074.196	31.343.775	5.806.804		474.260.487
Vrijed. usklađ.31.12.2015.g						333.421	333.421
Neto knjigov.vrijednost							
na dan 31.12.2014.	1.557.397	35.534.594	193.485.749	7.445.093	2.280.201	26.314.747	266.617.781
na dan 31.12.2015.	1.594.503	34.660.142	189.593.888	6.771.917	2.051.689	25.823.920	260.496.060

U okviru ove grupe karakteristične su slijedeće pozicije:

- **Zemljišta** su iskazana 1.594.503 KM i najvećim dijelom su građevinska zemljišta. Povećanje vrijednosti od 37.106 KM odnosi se na ulaganje za građevinsko zemljište za izgradnju MSAN-ova.
- **Zgrade** iskazane 34.660.142 KM su zgrade namijenjene za obavljanje poslovnih i administrativnih djelatnosti. Povećanje vrijednosti ove imovine od 202.173 KM najvećim dijelom je ulaganje u zgrade u Grudama, Usori i Vitezu.
- **Postrojenja i oprema** iskazani su 189.593.888 KM i najvećim dijelom su centrale, mreže i bazne stanice. U 2015. godini aktivirane su nove centrale i mobilne bazne stanice, nove i proširene TK mreže u vrijednosti od 34.917.057 KM, temeljem izvješća povjerenstava o kvalitativno-kvantitativnom prijemu investicijskih objekata. Smanjenje vrijednosti ove imovine je rashod zbog tehnološke zastarjelosti, otpis po redovitom godišnjem popisu 2.072.737 KM i za obračunatu amortizaciju razdoblja.
- **Ostala oprema** iskazana je 6.771.017 KM i uglavnom se odnosi na uredski namještaj, mjerne i kontrolne uređaje, računalnu opremu, audio, video i ostalu sličnu opremu. Povećanje vrijednosti od 2.477.145 KM je najvećim dijelom od 1.388.703 KM nabava računalne opreme. Smanjenje vrijednosti ove imovine je rashod dotrajale i neuporabljive opreme 1.248.899 KM i za obračunatu amortizaciju razdoblja.
- **Transportna sredstva** iskazana su 2.051.689 KM i ih čine osobna i teretna vozila za obavljanje djelatnosti. Povećanje vrijednosti od 510.089 KM je nabavka 23 vozila Dacia u vrijednosti 414.750 KM, 2 Caddy vozila u vrijednosti 80.000 KM i ostalo 15.340 KM. Smanjenje vrijednosti ove imovine odnosi se na iskniženje prodaje 27 vozila putem javne licitacije, kao i za obračunatu amortizaciju razdoblja i izvršeno usklađenje vrijednosti za 2 vozila namjenjena prodaji u iznosu 22.625 KM.
- **Materijalna sredstva u pripremi** iskazana su 25.823.920 KM. Odnose se na ulaganja iskazana 14.359.367 KM i investicijski materijal 11.464.553 KM (nabavne vrijednosti 11.797.974 KM i usklađivanje vrijednosti za 333.421 KM).

Ulaganja koja su iskazana 14.359.367 KM predstavljaju investicije u tijeku. Najznačajnija su ulaganja u bazne stanice 4.695.210 KM, ulaganja u mreže 3.776.153 KM, ulaganja u prienosnu opremu 1.438.663 KM i ulaganja u centrale 298 KM. Na poziciji ulaganja iskazana su ostala materijalna sredstva u pripremi 1.186.480 KM u okviru kojih se od 2007. godine iskazuje stan u vrijednosti 65.000 KM za koji nisu riješeni imovinski odnosi. **U okviru materijalnih ulaganja su i nematerijalna sredstva u pripremi u vrijednosti 3.231.552 KM, koja treba da se iskazuju u okviru odgovarajuće pozicije nematerijalnih sredstava.**

Od ukupno iskazanih ulaganja, u 2015. godini na investicijama u tijeku od 2.537.557 KM nije bilo nikakvih ulaganja. Investicije koje su započete prije više od dvije godine, a na kojima u revidiranoj godini nije bilo ulaganja su 625.035 KM, a investicije bez promjena započete prije tri i više godina su 2.319.212.440 KM. Sve ovo upućuje na zaključak da sva iskazana ulaganja treba preispitati i priznati sukladno zahtjevima iz standarda.

Investicijski materijal iskazan 11.464.553 KM je investicijski materijal u skladištu i ostali investicijski materijal. Na investicijskim zalihama materijala za koji nije bilo prometa u 2015. izvršeno je vrijednosno usklađivanje sukladno usvojenim računovodstvenim politikama Društva. Efekat ovog usklađenja za 2015. godinu od 64.259 KM je teretio rashode razdoblja, ukupno dosadašnje vrijednosno usklađenje investicijskog materijala iznosi 333.421 KM.

Amortizacija i procjena vrijednosti sredstava

Amortizacija se vrši primjenom linearne metode otpisa stalnih sredstava i to za svako pojedinačno sredstvo tijekom procijenjenog korisnog vijeka sredstva.

Odlukom Uprave od 29.10.2014. godine, imenovano je povjerenstvo za testiranje godišnjih amortizacionih stopa za 2015. godinu. Povjerenstvo je testiranjem utvrdilo da određene godišnje stope amortizacije ne odgovaraju očekivanom vijeku uporabe stalne imovine, te je predložilo da se pojedine stope korigiraju. Uglavnom se radi o stopama telekomunikacijske opreme, iz razloga što se radi o opremi koja brzo zastarijeva i čiji je vijek kraći od onog koji je bio u primjeni. Pri analizi korištenih stopa amortizacije i predlaganja korekcije istih povjerenstvo je imalo u vidu najviše porezno prihvatljive stope amortizacije, sukladno važećim propisima.

Uprava je prihvatila predloženo i 11.02.2015. godine donijela odluku o usvajanju izvješća povjerenstva za testiranje godišnjih amortizacionih stopa koja se primjenjuje od 01.01.2015. godine.

Najznačajnije pojedinačne i amortizacione stope po grupama, daju se u slijedećoj tablici:

Grupa sredstava	Vijek uporabe (u god.)	% otpisa
Građevine (upravne, poslovne zgrade i objekti)	20 - 55	1,8 - 5
Svjetlosni put, zračne i kablovske tt linije,	20	5
Dalekovodi i trafostanice	25	4
Centrale, ATC i RSS, TG i TF uređaji	9	11
Internet oprema, digi. ADSL oprema, IPTV opr.	5	20
Komutacije, billing sustav, sustva kon. i nadzora	9	11
PC i prienosna rač. i ADSL modemi krajnj.korisn.	3	33,33
Softveri, Licence, osim GMS i UMTS licence	5	20
Ostala oprema	5 - 14	7 - 20

Dugoročni financijski plasmani iskazani su 80.971 KM. U okviru istih najveći dio od 71.051 KM, odnosi se na kredite date djelatnicima u ranijim periodima, prije stupanja na snagu Zakona o javnim poduzećima u Federaciji BiH.

Druga dugoročna potraživanja iskazana su 26.429.165 KM i odnose se na dugoročno oročena novčana sredstva po ugovorima sa UniCredit bank d.d. i Intesa Sanpaolo Banka d.d. uz kamatne stope od 1,6 % do 3,05 %. Sa Sberbank BH d.d zaključen je ugovor o flexi depozitu uz kamatnu stopu od 2,11%.

Vlasništvo nad nekretninama

U poslovnim knjigama iskazuju se određene nekretnine naslijeđene od pravnih prednika Društva za koje Društvo ne posjeduje dokaz o vlasništvu ili pravo raspolaganja. Društvo ne raspolaže dokumentacijom

za dokazivanje prava vlasništva nad nekretninama prenesenim prilikom razdvajanja HPT d.o.o. Mostar na poštansku i telekomunikacijsku djelatnost, nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi kako bi Društvo u potpunosti izvršilo prijenos prava upravljanja ili raspolaganja, odnosno vlasništva nad ovom imovinom.

Za jedan dio nekretnina za koje su sklopljeni sporazumi o podjeli nekretnina u vlasništvu HT-a i HP-a Mostar upisano je pravo vlasništva ili raspolaganja. Ostale nekretnine vode se na ime PTT saobraćaja, na općinama, školama, zadružnim domovima, te je za njih u suradnji sa JP "Hrvatska pošta" d.o.o. Mostar potrebno provesti postupak dokazivanja prava vlasništva.

Prema podacima nadležne službe, u zemljišnim knjigama 44 nekretnine se vode kao zajednička imovina Društva i Hrvatskih pošta d.o.o. Mostar, 13 nekretnina upisane su na PTT saobraćaj i slično (pravni prednik HPT-a), za 2 nekretnine postupak uknjižbe je u toku, dok se 101 nekretnina ne vodi niti na jednom od pravnih prednika Društva, a u zemljišnim knjigama su drugi pravni subjekti kao vlasnici (fizičke osobe, škole, domovi, MZ, zadruge).

Hipoteke i založna prava nad pokretnom imovinom

Društvo je imalo ograničenja u raspolaganju imovinom, jer je terećeno hipotekama na nekretnine, a temeljem kredita kod UniCredit Zagrebačke banke d.d. Mostar i Raiffeisen bank BH d.d. Sarajevo. Kako su obveze po kreditima oplaćene tijekom 2015. godine, koncem godine izvršeno je brisanje upisanih založnih prava.

Analizirati nezavršene investicije te otkloniti uzroke spore i neefikasne realizacije započetih investicionih ulaganja i iste priznati sukladno zahtjevima iz standarda.

U suradnji sa Hrvatskim poštama d.o.o. Mostar intenzivirati aktivnosti na uknjižbi nekretnina.

7.2 Tekuća sredstva

7.2.1 Novac i novčani ekvivalenti

Struktura novca i novčanih ekvivalenata na datum bilance je slijedeća

	31.12.2015.	31.12.2014.
Novac i novčani ekvivalenti	10.379.066	3.017.368
Transakcijski računi – domaća valuta	8.324.165	1.937.941
Transakcijski računi – strana valuta (u KM)	2.025.566	1.045.161
Akreditivi – domaća valuta	(172)	(2.136)
Blagajne - domaća valuta	27.147	34.403
Blagajne – strana valuta	2.359	1.999

Novac i novčani ekvivalenti na dan 31.12.2015. godine iskazani su 10.379.066 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći su za 7.361.698 KM, a odnose se na novčana sredstva koja se vode na računima kod poslovnih banaka i u blagajnama. Navedeno povećanje posljedica je povećanog obima poslovnih, ulagačkih i finansijskih aktivnosti i razroćenje flexi depozita kod Sber banke u 2015 godine.

Osim novčanih sredstava iskazanih na poziciji Novac i novčani ekvivalenti, Društvo raspolaže sa 26.429.165 KM dugoročnih novčanih depozita deponiranih u bankama po fiksnoj kamatnoj stopi od 1,60% do 3,05% na godišnjem nivou.

Transakcijski računi za unutarnji i inozemni platni promet otvoreni su u pet banaka: UniCredit bank, Raiffeisen banka, Hypo Banka, IntesaSanPaolo banka i Sber banka.

Tijekom revizije prezentirani su kartoni deponiranih potpisa u poslovnim bankama, osoba ovlaštenih za potpisivanje i raspolaganje sredstvima kod poslovnih banaka.

Akreditivi se odnose na MasterCard kartice, odobrene sukladno Pravilniku o reprezentaciji i korištenju poslovnih kartica. Odlukama Uprave odobren je mjesečni limit za potrošnju poslovnim karticama u iznosima po 6.000 KM za članove Uprave i iznos od 2.000 KM za Direktore. Temeljem korištenja poslovnih kartica u svrhu reprezentacije u 2015. godini potrošeno je ukupno 22.060 KM.

Blagajne (domaća i strana valuta) regulirane su Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, a odnose se na gotovinske isplate/uplate putem blagajne u sjedištu i blagajni u prodajnim mjestima. Glavna blagajna korporacije namijenjena je za isplate akontacija, troškova dnevnica, reprezentacije i sličnih troškova, te sitnih troškova prouzrokovanih od strane korporativnog dijela Društva

7.2.2 Potraživanja i plasmani

U financijskim izvješćima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2015.	31.12.2014.
POTRAŽIVANJA	58.172.129	88.193.059
Potraživanja od prodaje	35.265.789	28.866.078
Druga kratkoročna potraživanja	3.580.965	40.825.993
Aktivna vremenska razgraničenja	19.325.375	18.500.988

Ukupna potraživanja iskazana su na datum bilance od 58.172.129 KM i manja su od prethodne godine za 34 % zbog smanjenja kratkoročnih depozita.

Potraživanja se iskazuju u ugovorenim iznosima. Vršiti se procjenjivanje istih i u slučaju neizvjesnosti ili sporne naplate, otpisuju se na teret troškova razdoblja.

Potraživanja od prodaje čine slijedeća potraživanja od kupca u zemlji i inozemstvu:

	31.12.2015.	31.12.2014.
Potraživanja od prodaje	35.265.789	28.866.078
- Kupci u zemlji	82.540.646	86.821.451
- Kupci u inozemstvu	11.265.278	5.961.156
- (Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca)	(58.540.135)	(63.916.529)

Ročna struktura potraživanja od prodaje na datum bilance bila je slijedeća:

Naziv	Nedospjelo	dospjelo do 60 dana	dospjelo do 120 dana	dospjelo do 180 dana	Ukupno
Potraživanja od prodaje	13.793.488	19.193.358	1.498.988	779.955	35.265.789

Potraživanja u zemlji odnose se na pružene telekomunikacione usluge korisnicima u zemlji. Potraživanja za pružene usluge u inozemstvu u sustavu obračuna povezana su sa obvezama prema inozemnim telekomunikacijskim operaterima, a međusobnim obračunom izvršenih i primljenih usluga utvrđuje se razlika za plaćanje ili naplatu. Po međunarodnim ugovorima za telefonske usluge koje su nastale do datuma bilance, za koje nije izvršeno usuglašavanje mjerenja prometa, vrši se procjena obračuna prihoda, koji se u narednoj godini koriguje stvarnim podacima nakon izvršenog usuglašavanja.

Ukupno iskazana potraživanja su 93.805.924 KM, a ispravka vrijednosti potraživanja na teret rashoda 58.540.135 KM ili 62%. U 2015. godini na teret rashoda, izvršena je ispravka vrijednosti potraživanja 3.683.814 KM, a trajno je iskniženo potraživanja 6.616.517 KM, za koja su, kako se navodi u Odluci Nadzornog odbora iscrpljene sve mogućnosti naplate.

U 2015. godini naplaćeno je ranije ispravljenih potraživanja 2.256.728 KM. Pravilnikom o računovodstvenim politikama je uređeno da se potraživanja starija od 120 dana prenose na sumnjiva i sporna i na ispravku potraživanja, uz korekciju rezultata poslovanja na teret rashoda. Za iznose nenaplaćenih potraživanja u tekućoj godini terete se rashodi, a istovremeno, za naplaćena ispravljenih potraživanja povećavaju prihodi. Na ovaj način povećava se promet na poziciji prihoda, a time i osnovica za obračun naknada koje za osnovicu obračuna imaju ukupni prihod.

Društvo vodi sudske sporove, protiv trećih lica, po osnovu neplaćenih pruženih usluga u mobilnoj mreži u vrijednosti sporova 48.206.221 KM, a po osnovu usluga fiksne telefonije 4.373.559 KM.

Na temelju naprijed navedenog vidljivo je da akumulirana ispravka vrijednosti iznosi 58.540.135 KM ili 62% bruto potraživanja od prodaje. U 2015. godini ispravka vrijednosti potraživanja izvršena je u iznosu od 3.683.814 KM, a trajno isknižena potraživanja 6.616.517 KM. U 2015. godini naplaćeno je

2.256.728 KM potraživanja na kojima je izvršena ispravka vrijednosti u prethodnim godinama. Međutim ispravka vrijednosti potraživanja je značajna, obzirom da Društvo ima sve mehanizme naplate potraživanja (isključenje, blagovremeno utuženje, itd).

Druga kratkoročna potraživanja su iskazana 3.580.965 KM i najveća su potraživanja: po sudskoj presudi 2.858.834 KM, od Hercegovačke Banka d.d. Mostar od 907.685 KM (ispravljena), za više plaćeni porez na dobit od 497.136 KM i za porodiljne naknade 212.934 KM.

Potraživanja po sudskoj presudi iskazana su 2.858.834 KM i odnose se na naknadno utvrđene porezne obveze od strane Porezne uprave za naknadno utvrđene obveze poreza na dobiti, temeljem Rješenja Porezne uprave, od 21.02.2011. godine. Društvo je 11.07.2012. godine potpisalo Sporazum o izmirenju duga koji Federalno Ministarstvo financija ima prema Društvu sukladno presudi Županijskog suda u Sarajevu od 27.10.2010. godine i Rješenju Porezne uprave FBiH od 21.02.2011. godine. Ukupni dug je 19.731.311 KM, kamata na dugovanje obračunava se po stopi od 5,98 % godišnje, dug i kamate izmiruju se Društvu iz sredstava dividende u razdoblju 5 godina. Obveze koje Društvo ima temeljem dividendi prema Vladi FBiH uplaćuju se u korist Proračuna Federacije i istog dana kada Društvo izvrši uplatu, Federalno Ministarstvo financija vrši uplatu u istom iznosu u korist Društva, na ime izmirenja duga po ovom sporazumu.

U 2015. godini potraživanja su zatvorena preko obveze za dividendu za 2013. godinu u iznosu od 4.462.617 KM, a kamate su iznosile 537.382 KM.

Aktivna vremenska razgraničenja iskazanu su 19.325.375 KM i odnose se na ostala kratkoročna razgraničenja 17.886.502 KM i unaprijed plaćene rashode 1.438.872 KM.

Ostala kratkoročna razgraničenja iskazana su 17.886.502 KM, a čine ih: obračunate subvencije korisnicima 14.891.402 KM, ukalkulirana potraživanja po kredit notama za roaming promet 1.052.050 KM i unaprijed plaćeni troškovi nabava 317.026 KM.

U okviru ostalih kratkoročnih razgraničenja iskazane su „obračunate subvencije korisnicima“ 14.891.402 KM (od čega se na 2015. godinu odnosi 10.864.464 KM, a na 2014. godinu 4.026.937 KM). Društvo je omogućilo krajnjim korisnicima kupnju uređaja (uglavnom mobilnih aparata) po povoljnijim cijenama, ali pod uvjetom da korisnik potpiše ugovor o korištenju usluga HT mreže na period 12, 18 ili 24 mjeseca. Uređaji se plaćaju dobavljaču u cijelosti po ispostavljenoj fakturi, kako je regulirano ugovorom o komisionoj prodaji. Međutim, troškovi nastali kao razlika prodajne (niže) cijene uređaja i nabavne cijene, razgraničavaju se na period korištenja usluge (12, 18 ili 24 mjeseca), umjesto da se evidentiraju u momentu nastanka troška, kako nalaže paragraf 78. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finacijskih izvješća.

Ovakav način priznavanja troškova ima za posljedicu da su rashodi tekućeg perioda podcijenjeni za 10.864.464 KM, a kratkoročna vremenska razgraničenja i finacijski rezultat precijenjeni za navedeni iznos. Na isti način evidentirani su troškovi mobilnih uređaja u 2014. godini, temeljem čega je ostalo 4.026.937 KM kratkoročnih razgraničenja.

Unaprijed plaćeni rashodi iskazani su 1.438.872 KM i odnose se na: unaprijed plaćene zakupnine 1.195.213 KM, troškove grijanja 99.382 KM, troškove osiguranja imovine i osoba 53.757 KM i ostale troškovi 36.423 KM. Unaprijed plaćene obveze se vrše temeljem sklopljenih ugovora o najmu, polica osiguranja, nakon čega se redovito mjesečno vrši prenos pripadajućeg dijela na teret rashoda.

Koristiti sve mehanizme da se smanji ispravka vrijednosti i otpis potraživanja u narednom periodu.

Rashode od prodaje uređaja temeljem Ugovora o komisionoj prodaji evidentirati sukladno paragrafu 78. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finacijskih izvješća.

7.3 Kapital

Kapital Društva na datum bilance je sa slijedećom strukturom:

	31.12.2015.	31.12.2014.
KAPITAL	337.828.610	336.417.418
Temeljni kapital	315.863.250	315.863.250
Rezerve	12.275.985	12.275.985
Neraspoređena dobit	9.689.375	8.278.183

Temeljni kapital iskazan u financijskim izvješćima upisan je kod nadležnog Općinskog suda u Mostaru, po Rješenju broj: Tt-O-319/09, od 08.06.2009. godine. Vlasnička struktura temeljnog kapitala utvrđena je Sporazumom o Javnom poduzeću HT d.o.o. Mostar, od 26.10.2006. godine, potpisanim od strane dva najveća osnivača, Vlade Federacije BiH i HT d.d. Zagreb.

Temeljni kapital podijeljen je na 31.586.325 običnih dionica, iste klase, nominalne vrijednosti 10 KM, u u temeljnom kapitalu članovi Društva sudjeluju sa slijedećim udjelima:

DIONIČARI	Iznos KM	%
Vlada Federacije BiH	158.260.130	50,10
Hrvatske telekomunikacije d.d. Zagreb	123.505.000	39,10
Hrvatske pošte d.d. Zagreb	16.519.970	5,23
Ostali dioničara	17.578.150	5,57
UKUPNO	315.863.250	100,0

Rezerve u iznosu od 12.275.985 KM, formirane su iz rezultata poslovanja, shodno Zakonu o gospodarskim društvima i Statutu, prema kojem je utvrđena obveza izdvajanja u rezerve iznosa od 20 % iz neto ostvarene dobiti, sve do formiranja istih u iznosu od najmanje 25 % temeljnog kapitala dioničkog društva. U ranijim godinama ova zakonska obveza nije se poštivala. Na temelju odluke Skupštine Društva od 08.03.2016. godine, iz dijela ostvarene dobiti za 2014. godinu u zakonske rezerve izdvojeno je 4.139.091 KM.

Neraspoređena dobit iskazana od 9.689.375 KM odnosi se na neraspoređenu dobit zadnje dvije godine.

7.4 Obveze

Obveze iskazane na datum bilance 74.573.491 KM manje su u odnosu na prethodnu godinu za 15.343.357 KM ili 17%. Struktura obveza na datum bilance je slijedeća:

	31.12.2015.	31.12.2014.
OBVEZE	74.573.491	89.916.848
Dugoročna rezerviranja	7.230.741	7.791.186
Dugoročna rezerviranja za troškove i rizike	1.841.040	2.307.857
Dugoročna razgraničenja	5.389.701	5.483.329
Dugoročne obveze	2.724.607	2.598.764
Dugoročni krediti	2.724.607	2.598.764
Kratkoročne obveze	21.240.230	39.376.237
Kratkoročne financijske obveze	179.848	8.365.620
Obveze iz poslovanja	13.012.212	18.758.623
Obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja	5.670.740	4.663.699
Druge obveze	790.268	6.108.904
Obveze za PDV	1.445.699	1.271.987
Obveze za ostale poreze i druge dadžbine	141.463	207.404
Pasivna vremenska razgraničenja	43.377.913	40.150.661

7.4.1 Dugoročna razgraničenja i rezerviranja

Dugoročna razgraničenja i rezerviranja iskazana su 7.230.741 KM. Odnose na rezerviranja za otpremnine 540.337 KM, rezerviranja za jubilarne nagrade 1.300.734 KM, unaprijed naplaćeni i odloženi prihod 3.226.762 KM i ostala dugoročna rezerviranja i razgraničenja u iznosu od 2.162.939 KM.

Obračunata rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade izvršena su na osnovu procjene ovlaštenog aktuara, temeljem primjene MRS 19 – Primanja uposlenih. Rezerviranja dugoročnih primanja uposlenih vršilo se za razdoblje 2015.-2020. godina temeljem 6 prosječnih plata isplaćenih u Društvu u 2015. godini, sa uračunatim prirastom i diskontovanjem na neto iznos sadašnje vrijednosti. Obračun otpremnina nije se vršio za svakog uposlenika odvojeno, sukladno MRS 19 i člancima 188. i 194. Pravilnika o računovodstvenim politikama. Izvješće Aktuara nije sadržavalo koliki su troškovi kamata, troškovi tekućeg rada i aktuarski dobici/gubici, tako da troškovi rezerviranja nisu klasificirani sukladno navedenom standardu.

Unaprijed naplaćeni i odloženi prihodi iskazani 3.226.762 KM su odloženi prihodi za donacije, evidentirane sukladno MRS 20 – Računovodstvo državnih davanja i objavljivanje državne pomoći.

Ostala dugoročna rezerviranja i razgraničenja odnose se na razgraničenja za IPTV od 1.762.402 KM i razgraničenja za svjetlovod Izačić-Bihać od 400.537 KM. Razgraničenja za IPTV odnose se na kapitalizaciju prava prijenosa TV programa i sadržaja za IPTV. Naknada za svjetlovod Izačić-Bihać odnosi se na naknadu za ustanovljenu služnost u korist Društva za izgradnju mreže svjetlovodnog kablovskog puta Izačić – Bihać – Brekovića za period od 25 godina.

Dugoročne obveze iskazane su 2.724.607 KM i odnose se robni kredit kod Transmadrid S.A., ovlašten od Amper S.A. i Alcatel Cable Iberica Španjolska sa rokom dospijanja 21.10.2032 i uz kamatnu stopu 3,0 %. Dio kredita od 179.847 KM koji dospijeva u roku 12 mjeseci, evidentiran je kao kratkoročna obveza.

7.4.2 Kratkoročne obveze

Kratkoročne obveze iskazane su 21.240.230 KM, a čine ih: obveze iz poslovanja 13.012.212 KM, obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja uposlenih 5.670.740 KM, obveze za PDV 1.445.699 KM, druge obveze 790.268 KM, kratkoročne finansijske obveze 179.848 KM obveze za ostale poreze i druge dadžbine 141.463 KM.

Kratkoročne finansijske obveze iskazane su 179.848 KM, a odnose se na kratkoročni dio dugoročnih kredita 185.184 KM i primljene predujmove, depozite i kaucije 310.943 KM.

Obveze iz poslovanja iskazane su 13.012.212 KM. Najveći dio ovih obveza čine obveze prema dobavljačima u zemlji 4.969.935 KM i inozemstvu 7.731.333 KM. Provedenom revizijom utvrdili smo da su računi uredno ovjereni, odobreni i likvidirani od strane odgovornih osoba, a odnose se na fakturiranu robu, materijal i usluge.

Društvo je slalo potvrde dobavljačima i usuglasilo stanje obaveza na dan 31.12.2015.godine.

Obveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja uposlenih iskazane 5.670.740 KM odnose se na: obveze prema uposlenima i poreze i doprinose po osnovu plaće za prosinac 2015. godine.

Druge obveze iskazane 790.268 KM odnose se najvećim dijelom na: obveze za dividende 646.487 KM, po osnovu ostvarene dobiti za 2014. godinu prema većinskom vlasniku – Federaciji BiH sukladno Sporazumu o izmirenju duga sa Federalnim Ministarstvom financija i ostalim vlasnicima dividende- mali dioničari, obveze za naplaćenu RTV pristojbu 130.745 KM, obveze za naknade članovima Nadzornog odbora, Odbora za reviziju, Skupštine i obveze po osnovu ugovora o djelu u iznosu od 4.088 KM.

7.4.2.1 Pasivna vremenska razgraničenja

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana su 43.377.913 KM. U okviru ove pozicije najznačajnije su obveze temeljem unaprijed obračunatih rashoda razdoblja, odgođeni prihodi za primljene donacije i sl., razgraničeni prihodi po osnovu plasmana, nefakturirane obveze interkonekcije, kratkoročna rezerviranja za otpremnine, jubilarne nagrade i godišnje odmore prema aktuarskoj procjeni za 2016. godinu i ostala pasivna vremenska razgraničenja.

Unaprijed obračunati rashodi razdoblja iskazani 28.183.408 KM odnose se na nefakturirane obveze po različitim osnovama: ukalkulirane obveze za ulazni i cn roaming 19.764.272 KM, ukalkulirane obveze tekućeg održavanja 1.427.869 KM, ukalkulirane obveze odvijetnički ured 1.251.347 KM, ukalkulirane obveze po nelikvidiranim računima 1.099.893 KM, ukalkulirani troškovi po sudskim sporovima 1.068.913 KM, ukalkulirane obveze za cestovne i komunalne naknade 688.994 KM, ukalkulirane obveze za naknade i bonuse distributerima 614.983 KM, ukalkulirani troškovi za distribuciju računa i usluga pošte 515.722 KM, ukalkulirane obveze za struju i gorivo 470.700 KM, ukalkulirane obveze zakupa 427.915 KM, ukalkulirane obveze za marketing 378.868 KM.

Obveze po osnovu rezerviranja za sudske sporove iskazane 1.068.913 KM, od čega se 566.990 KM odnosi na rezerviranja iz 2014. godine i 508.282 KM na rezerviranja iz 2015. godine na ime razlike plaće, otkaza ugovora o radu, na tužbe koje se odnose na ostale radne sporove i prava iz radnih odnosa, nadoknadu štete, isplate duga po osnovu računa i sl.

Odgođeni prihod za primljene donacije i sl. iskazan 1.082.001 KM odnosi se na odgođeni prihod oprema (kratkoročni dio) 620.616 KM sukladno Pravilniku o računovodstvenim politikama i ukalkulirani popust za Loyalty program 461.385 KM koji se odnosi na odgođen prihod po Loyalty programu, HT Eronet klub, program za skupljanje bodova nagrađivanja korisnika, za privatne i postapid korisnike mobilne i fiksne mreže temeljem odluke Uprave.

Razgraničeni prihod po osnovu plasmana iskazan 8.168.699 KM odnosi se na odgođeni prihod za preplate i prepaid.

Nefakturirane obveze interkonekcije iskazane 2.675.030 KM u najvećem dijelu odnose se na nefakturirane obveze za: Iskon internet 1.431.162 KM, BH Telecom 644.445 KM, Telekom Srpske 262.047 KM i Deutsche Telecom 109.628 KM.

Kratkoročna rezerviranja za otpremnine, jubilarne nagrade i godišnje odmore iskazana 885.390 KM odnose se na rezerviranja za: jubilarne nagrade 606.787 KM, godišnje odmore 150.375 KM i otpremnine 128.228 KM.

Ostala pasivna vremenska razgraničenja iskazana 2.392.004 KM u najvećem dijelu, u iznosu od 2.372.931 KM, odnose se obveze za prodanu komisionu robu u prosincu 2015. godine.

8. Sudski sporovi

Prema izvješćima nadležnih službi Društva o sudskim postupcima, Društvo je tužilo 98.380 pravnih i fizičkih osoba za neplaćene usluge. Ukupna procijenjena vrijednost ovih sporova iznosi 52.579.780 KM. Najveći broj tužbi, 89.300 u vrijednosti od 48.206.221 KM, odnosi se na tužbe za neplaćene usluge mobilne telefonije, a 9.059 tužbi u vrijednosti od 4.373.559 KM odnosi se na fiksnu telefoniju. Tužbe po osnovu potraživanja za refunacije porodiljnih naknada i naknada za bolovanja preko 42 dana pokrenute su protiv Županijskih zavoda zdravstvenog osiguranja.

Prema istim izvješćima, protiv Društva je podignuto tužbi u vrijednosti 1.044.112 KM, u čemu su 22 tužbe iz radnih odnosa po raznim osnovama u vrijednosti od 563.308 KM i 32 ostala razna spora (naknade štete, isplate duga i dr.) u vrijednosti od 480.804 KM.

Pored ovog, po pojedinačnim tužbama uposlenika vezano za bruto satnicu po Kolektivnom ugovoru za područje telekomunikacija u Federaciji BiH, evidentirano je 1707 pojedinačnih tužbi. Po ovim predmetima do 31.12.2015. godine donesene su 622 nepravomoćne presude u korist Društva, iste su po žalbi tužitelja na Županijskom sudu Mostaru.

9. Javne nabave

Društvo nije obveznik primjene Zakona o javnim nabavama BiH. Konkurencijsko vijeće BiH, a po zahtjevu Agencije za javne nabave, utvrdilo je da je relevantno tržište telekomunikacijskih usluga u BiH otvoreno za konkurenciju. Ovim je ispunjen uvjet iz članka 5.(3) Zakona o javnim nabavama BiH prema kojem gospodarsko društvo koje obavlja djelatnost na relevantnom tržištu otvorenom za konkurenciju, nije obvezno primjenjivati Zakon. Prema aktu Agencije, iako nije obveznik primjene ovog Zakona, Društvo je

obvezno donijeti interna pravila za nabave u kojima će biti definirane procedure nabava uz poštivanje principa transparentnosti, žalbeni postupak i druga pitanja iz oblasti nabava.

Društvo je u prosincu 2014. godine donijelo novi Pravilnik o nabavama kojim je uredilo planiranje, predmete, postupke i procedure nabava. Pravilnikom o nabavama propisano je donošenje Plana nabave i to krajem tekuće godine za narednu plansku godinu. **Plan nabava za 2015. godinu nije donesen kao je propisano. Pokretanje postupaka nabava temeljeno je na trogodišnjem Planu poslovanja 2014.-2016. godinu i Planu nabava za 2014. godinu. Plan nabava za 2015. godinu Uprava Društva usvojila je tek 23.03.2016. godine.**

Prema prezentiranim podacima, u razdoblju od 01.01. do 31.12.2015. godine, na razini Društva zaključeno je 265 ugovora u vrijednosti od 53.841.683 KM sa slijedećom strukturom:

Vrsta postupka	Broj postupaka	% učešća	Vrijednost KM	% učešća
Izravna pogodba	74	27,9	17.890.017	33,2
Javni natječaj	65	24,5	11.136.725	20,7
Pozivni natječaj	91	34,3	10.324.348	19,2
Pregovarački postupak	12	4,5	7.649.103	14,2
Konkurentski postupak	2	0,8	74.393	0,1
UKUPNO	265	100,0	53.841.683	100,0

Prema prednjem, vidljivo je da su postupci nabava vođeni nedovoljno transparentno. Javni natječaj, kao postupak koji bi trebao osigurati najtransparentnije i najisplativije postupke nabava s ciljem osigurana efikasnog korištenja sredstava u Društvu, proveden je kod 20,7 % ukupnih nabava. Najznačajniji ugovori dodijeljeni su na razini Direkcije za pokretnu mrežu. U okviru ove direkcije dodijeljeni su ugovori u vrijednosti od 46.036.927 KM što je 85,5 % od ukupne vrijednosti ugovora.

Nakon analize primjene Pravilnika o nabavama u 2015. godini, pokrenut je postupak izrade i donošenja novog Pravilnika o nabavama.

Postupke javnih nabava provoditi po Planu nabave sukladno Pravilniku o nabavi.

Za provođenje javnih nabava birati najtransparentnije i najisplativije postupke nabavki kojima će se osigurati najefikasniji način korištenja sredstava u Društvu.

10. Komentar

U ostavljenom roku JP „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar očitovalo se dopisom broj: F-04-02-2096/16-1 od 27.07.2016. godine na dostavljeni Nacrt Izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2015. godinu. U navedenom Očitovanju JP „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar je izrazilo neslaganje sa navodima u točkama iz Osnove za izražavanje mišljenja. Primjedbe nisu osnovane, nisu dostavljeni novi relevantni dokazi koji bi utjecali na izmjenu izrečenog u Nacrtu Izvješća, te isto predstavlja konačno Izvješće o finansijskoj reviziji JP „Hrvatske telekomunikacije“ d.d. Mostar za 2015. godinu.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju

Mira Pažin, dipl.oec.

Vođa tima

Mujesira Cocalić, dipl. oec.

Član tima

Nina Šunjić, dipl. oec.

IV. REZIME DANIH PREPORUKA

Izvršenom revizijom poslovanja Društva za 2015. godinu konstatirali smo određen broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo sljedeće preporuke:

- 1. Izvršiti usklađivanje donesenih akata i njihovo usuglašavanje sa važećom zakonskom regulativom.*
- 2. Dosljedno poštivati Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, kao i njegove provedbene propise, a posebice u dijelu popunjavanja računovodstvenih iskaza.*
- 3. Uprava Društva treba pripremiti i inicirati blagovremeno donošenje trogodišnjeg plana poslovanja koji predstavlja osnovu poslovnih aktivnosti.*
- 4. Prihode evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, sukladno točkama 22. i 92. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvješća.*
- 5. Naknade na ime plaća za ostvareni rad članova Uprave, predstavnika stranog kapitala u FBiH, kao i pripadajuće poreze i doprinose, obračunavati i isplaćivati sukladno Zakonu o doprinosima i Zakonu o porezu na dohodak Federacije BiH.*
- 6. Analizirati nezavršene investicije te otkloniti uzroke spore i neefikasne realizacije započelih investicionih ulaganja i iste priznati sukladno zahtjevima iz standarda.*
- 7. U suradnji sa Hrvatskim poštama d.o.o. Mostar intenzivirati aktivnosti na uknjižbi nekretnina.*
- 8. Koristiti sve mehanizme da se smanji ispravka vrijednosti i otpis potraživanja u narednom periodu.*
- 9. Rashode od prodaje uređaja temeljem Ugovora o komisionoj prodaji evidentirati sukladno paragrafu 78. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvješća.*
- 10. Postupke javnih nabava provoditi po Planu nabave sukladno Pravilniku o nabavi.*
- 11. Za provođenje javnih nabava birati najtransparentnije i najisplativije postupke nabavki kojima će se osigurati najefikasniji način korištenja sredstava u Društvu.*